National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
FEB 28 1980
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

V A B A D E E E S T L A S T E H Ä Ä L E K A N D J A

Nr. 13 (2648) XXIX aastakäik | Neljapäeval, 14. veebruaril 1980 — Thursday, February 14, 1980 | Üksiknumbri hind 45 senti

Rahvusvaheline Olümpiakomitee otsustas:

Olümpiamängud tuleb korraldada Moskvas

LAKE PLACID — Rahvusvahelise Olümpiakomitee esemees lord Killanin tegi teatavaks, et Olümpiakomitee on pärast kolm päeva toimunud nõupidamisi tagasi lükanud president Carteri ettepaneku olümpiamängude üleviimiseks Moskvast mõnda teise linna, samuti ei poolda komitee mängude boikoteerimist ega edasilükkamist. Lord Killanin mainis, et Rahvusvahelise Olümpiakomitee otsus oli üksmeelne kuigi selleks ei korraldatud vormilist hääletust.

Nõupidamiste lõpul luges lord Killanin ette deklaratsiooni, milles kinnitati, et praeguse kriisi tulemusena on kogu rahvusvaheline spordiliikumine ja olümpiamängude korraldamine hädaohus.

Esimees mainis, et Rahvusvaheline Olümpiakomitee ei ole võimeline lahendama maailma poliitilisi probleeme ning seda arvesse võttes lükkas olümpiamitee tagasi Ühendriikide valitsuse esindajate apelli N. Liidult olümpiamängude korraldamise õiguse äravõtmiseks.

Lord Killanin kinnitas, et olümpiamängude korraldamine Moskvas ei tähenda seda, et Rahvusvaheline Olümpiakomitee kiidaks heaks N. Liidu välispoliitika. Edasi mainis kõneleja, et N. Liidus on mõned publikatsioonid, milledel ei ole midagi tegemist Moskva olümpiat organiseeriva komiteega ja N. Liidu Olümpiakomiteega avaldanud artikleid,

milledes mainitakse, et olümpiamängud anti N. Liidule tänutäheks tema poliitilise süsteemi ja välispoliitika eest.

Killanin lükkas need väited ümber kinnitades, et mängud anti N. Liidule sealse tugeva spordiliikumise ja olümpiavõistlusteks loodud võimaluste tõttu.

Kanada Olümpiaühingu esindajad James Worrall ja Richard Pound toetasid Rahvusvahelise Olümpiakomitee otsust. Samuti andsid sellele otsusele oma toetuse Ühendriikide Olümpiakomitee esindajad Julian Roosevelt ja Douglas Roby. Lord Killanin lükkas tagasi Kanada kehakultuuriministri Paproski ettepaneku mängude korraldamiseks Kanadas ja

Kanada Olümpiaühingu esindaja James Worrall, kes oli üks Rahvusvahelise Olümpiakomitee deklaratsiooni väljatöötajaid Lake Placidis, apelleeris kanada sportlaste poole treeningu jatkamiseks.

Eestlased võtsid oma plakatitega ja lippudega osa möödunud laupäeval Torontos korraldatud suurest ikestatud rahvaste demonstratsioonist. Eesti plakatitel nõuti vabadust Eestile. Paremal äärel Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo. Foto: Tommy Tomson

1800 USA sõdurit Araabia merre

President Carter suurendab sõjajõudusid õhupiirkonnas

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter otsustas saata neljal laeval 1800 mehelise mereväe dessantüksuse Araabia merre. Laevad ühinevad juba varem sinna piirkonda saadetud Ühendriikide sõjalaevadega, mis ristlevad Iraani ranniku lähikonnas.

Valge Maja pressisekretär Jody Powell mainis, et sõdurite saatmine Araabia merre ei ole seotud ameerika pantvangide afääriga,

vaid see toimub kooskõlas president Carteri poliitikaga, mis taotleb Ühendriikide huvide kaitsmist Pärsia lahe õliallikate piirkonnas.

Neli sõjaväe transportlaeva on varustatud ka maandumislaevadega. Mereväe dessantüksused sooritavad enne Araabia merre siirdumist kahe nädalase eritreeningu Filipiinidel. Mereväe dessantsõdurid (marine) on Ühendriikide eliitväeosa,

kes on saanud erakordselt tõhusa väljaõppe ja kuhu valitakse kõige vastupidavamad ja tublimad sõdurid.

Terror Afganistanis suureneb

Partisanid ei ole suutnud oma vastupanu koordineerida

KUWAIT — Afganistani saabunud reisijad mainivad, et nõukogude okupatsioonijõud ning Afganistani kommunistlik rezhiim on vangistanud, piinanud ja mõrvanud Afganistanis tuhandeid inimesi, kes on kommunistliku riigikorra vastu. Kabulist saabunud andmeil kavatseb Afganistani kommunistlik valitsus saata maalt välja kõik lääneriikide ajakirjanikud, kuna need valgustavad seal valitsevaid tõelisi olukordi ja punast terrorit.

Üks Afganistani partisanide esindajaid kinnitas Kuwaiti uudisteagentuurile, et Afganistani vastupanugrupid rakendavad oma ajutise valitsuse eelolevas märtsis.

Partisanide esindaja andmetel on N. Liidu punaarmeest ära hüpanud muhamediusulisi sõdureid, kes on ühinenud Afganistani partisanidega.

Partisanidegruppidega kontaktis olnud lääneriikide ajakirjanike andmeil ei ole partisanid suutnud oma sõjalist tegevust koordineerida ja ühise juhtimise alla viia, mille tagajärjel vastupanu venelastele on juhuslik ja sporaadiline. Mõnede Kabulist saabunute andmetel kaob inimesi igal öösel jäljetult.

Ka suur osa nendest poliitilistest vangidest, keda praegune kommunistlik rezhiim suure propagandakära saatel „vabastas" ei ole oma kodudesse ilmunud ning on salapäraselt kadunud.

Kõik okupatsiooniväed tulevad välja viia

WASHINGTON — President Carteri nõuandja riikliku julgeoleku küsimustes Zbigniew Brzezinski hoiatas venelasi, et nad peavad Afganistanist välja tõmbama kõik oma punaarmee üksused kuna Ühendriigid ei aktsepteeri okupatsiooni lõpetamise märgina ainult üksikute väeosade väljatõmbamist. Brzezinski mainis, et venelased plaanitsevad lähemas tulevikus tõenäoliselt suuremat „rahuofensiivi", mille raamides viiakse mõned väeosad N. Liitu tagasi. Presidendi nõuandja väljenduste kohaselt ei lahenda selline teguviis Afganistanis tekkinud tõsist probleemi.

Uus õlileid Albertas

CALGARY — Alberta õlimehed, kes töötasid viimasel ajal suure saladuskatte all Alberta kaguosas, on avastanud õliallikaid, mis suudavad Kanada vajadusi rahuldada neljaks aastaks. Allikais arvatakse olevat kolm miljardi vaati keskmiselt vedelat toorõli. Õli otsijad on töötanud sel 160x234 kilomeetrilisel alal üle aasta, kuid ei avaldanud seni mingeid tulemusi oma uurimuste kohta, kuna nad ei olnud selles piirkonnas ainsaid õliotsijad.

Kolm endist SS ohvitseri vangi

BONN — Bonnis mõisteti pikemaks ajaks vangi kolm endist SS ohvitseri, keda süüdistatakse Teise maailmasõja ajal tuhandete prantsuse juutide küüditamises ja nende hävitamisele kaasa aitamises. Kümneks aastaks vangi mõisteti 80-aastane Kurt Lischka, kes oli Pariisis Gestapo ülem, 12 aastaks vangi 66-aastane Herbert-Martin Hagen, kes oli SS politseiülema kindral Karl Obergi abi Prantsusmaal ja kuueks aastaks vangi 59-aastane endine SS-allohvitser Ernst Heinrichson, kes on praegu Baieri põhjaosas ühe väiksema linna linnapea.

Washington ei nõustu Iraani „kompromissiga"

Ühendriikidelt nõutakse „oma kuritegude" omaks võtmist

WASHINGTON — Ühendriikide välisministeeriumi esindaja Hodding Carter lükkas välisministeeriumi nimel tagasi Iraani kompromissettepaneku Teheranis kinnihoitavate ameerika pantvangide vabastamiseks. Iraani valitsuse poolt esitatud tingimustes oli muuhulgas mainitud, et Ühendrilgid peavad lõpetamata endid süüdi Iraanis sooritatud „kuritegudes", mille kohta Hodding Carter kinnitas, et Ühendriigid ei hakka ühelgi juhul „süüdlast teesklema" kui seda nõutakse pantvangide vabastamiseks.

Vangide vabastamise tingimuste väljatöötamisel olid suured teened Liitunud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäril dr. Kurt Waldheimil. Liitunud Rahvaste Organisatsiooni peakorterist New Yorgist mainitakse, et läbirääkimised pantvangide vabastamiseks on jõudnud väga sensitiivsesse faasi

ning et Iraani president Bani-Sadr on valmis vangide vabastamiseks kõigiti kaasa aitama kui Iraani tingimused aktsepteeritakse.

Tingimuste osas nõutakse Ühendriikide valitsuselt esmajoones „oma kuritegude" omaks võtmist, teiseks revolutsioonilisele valitsusele õiguse andmist shahhi välja nõudmiseks ja tema varanduste rekvireerimiseks ja kolmandaks lubaduse andmist, et ameeriklased ei sekku tulevikus „Iraani sisemistesse asjadesse".

Iraani president Bani-Sadr mainis, et need tingimused on välja töötatud Iraani revolutsioonilises nõukogus

ja kui ajatollah Khomeini need kinnitab, siis oleneb see president Carterist, kas ta need aktsepteerib ja sellega pantvangid vabastab.

Rünnak terroristidele San Salvadoris

SAN SALVADOR — Politseivõimud ründasid San Salvadoris kristlik-demokraaliku partei hoonet, mille olid vallutanud pahempoolse rahvaliiga terroristid, kes võtsid seal pantvange. Hoone ründamisel said surma kuus terroristi ja üks hoonest juhuslikult mööduv isik, kuna 23 isikut said haavata. Kõik pantvangid päästeti vigastamatult.

Oodatakse Khomeini seisukohta

WASHINGTON — Ühendriikide välisministeerium on pannud ajutiselt keelu alla informatsiooni avaldamise Teheranis kinnihoitavate pantvangide vabastamiseks käimasolevate läbirääkimiste kohta. Arvatakse, et telgitagused läbirääkimised on jõudnud väga kriitilisesse faasi ning iga eksisamm võib esile kutsuda nende nurjumise. Läbirääkimiste õnnestumine ja pantvangide vabastamine olenevad suurel määral Iraani diktaatori ajatollah Khomeini seisukohtadest ja hoiakust.

HELVE SASTOK
AVO KITTASK
AARNE TAMMISAAR

EKK kultuurilaureaadid ja stipendiaadid

Tartu College'is
9. märtsil

LAUP., 8. MÄRTSIL KELL 7 Ö. EESTI MAJAS
TORONTO EESTI SEGAKOORI
LÕBUS LAUPÄEVAÕHTU
LÕBUS EESKAVA NOORTELT
EINELAUD ● BAAR ● LOTERII
Laudade ettetellimine õhtuti — pr. Eevi Novek tel. 444-9224

EESTI VABARIIGI 62. AASTAPÄEVA
KONTSERT-AKTUS
pühap., 24. veebruaril 1980 kell 3 p.l.
Toronto Ülikooli aulas, Convocation Hall'is,
King College Rd.

PALVE: õp. Andres Taul
TERVITUSED eestlastele paguluses ja väliskülalistele: E.V. aupeakonsul Ilmar Heinsoo
LANGENUTE MÄLESTAMINE: T.E.V.Ü. esimees Hans Kivi
AKTUSEKÕNE: Tõnu Tõsine
TEADUSTAJA: Jaak Kivik

KONTSERTOSAS:
T.E. Segakoor,
Peetri kiriku noortekoor „Lootus",
Estonia Orkester,
orelisoolo — Jaak Kivik
ja skautlike noorte ettekanne
LIPPUDE VALVE: gaidid ja skaudid

Pääsmed $5.— isikult kavaraamatuga saadaval kohapeal — Kooliõpilased ja gaidid ning skaudid vormis tasuta
Uksed avatakse kell 2 p.l.
TORONTO EESTI SELTS

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $55.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

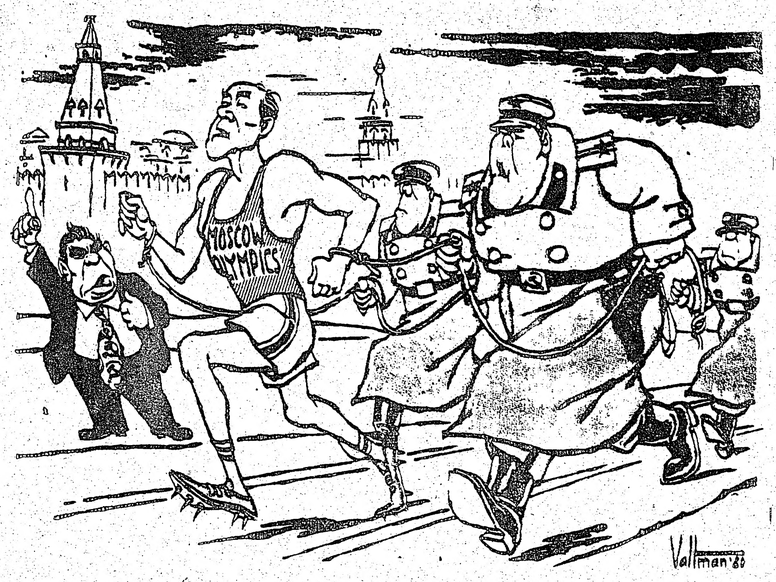

„Ärge laske tal ära jooksta!"

Kommentaarid

Nüüd, kus Ühendriikide president Carteri kõikuv välispoliitika on juba pikema aja jooksul üksikasjalise vaatluse ja analüüsi all olnud ning kus selle poliitika plusse ja miinuseid detailselt vaadatakse, on siin ja seal pilku heidetud ka pärast Teist maailmasõda Ühendriike juhtinud presidentide välispoliitikale ning nende valitsemise perioodil tekkinud poliitilistele tagasilöökidele. See pilguheitmine tagasi ei ole eriti rõõmustav ja stimuleeriv, kuna peaaegu kõik Carteri eelkäijad on teinud N. Liidule ühel või teisel juhul väiksemaid või suuremaid järelandmisi, mis on viinud lõpuks praeguse olukorrani.

Alustame president Harry S. Trumanist. Teda võib pidada pärastsõjaaegsete presidentide hulgas kõige tugevamaks ja otsusevõimelisemaks poliitikuks, kuna ta rakendas 1947. aastal n.n. Trumani doktriini, hoiatades venelasi Kreekasse ja Türgimaale tungimise eest. Samal aastal rakendas ta ka Marshalli plaani Euroopa majanduslikust kaosest päästmiseks. 1948. aastal tegi ta siiski vea sellega, et ta hakkas Berliini blokaadi ajal õhusillaga Berliini toitma selle asemel et venelaste blokaadist läbi murda. 1950. aastal saatis ta Ühendriikide väed Koreasse punaste edasitungi pidurdama.

Sõjamees kindral Dwight D. Eisenhower ei olnud presidendina oma otsuste tegemisel kaugeltki nii kategooriline kui oleks võinud arvata. 1953. aastal surusid venelased oma tankidega maha Ida-Berliinis tekkinud tööliste ülestõusu, millele Eisenhower keeldus vahele sekkumast. 1956. aastal likvideerisid venelased toorelt ja julmalt Ungari ülestõusu. Eisenhower piirdus ainult protestiga, mida venelased ignoreerisid. 1957. aastal kuulutas Eisenhower välja oma doktriini, mille alusel tõotati kaitsta Kesk-Ida kommunistide agressiooni vastu. 1959. aastal vallutasid Castro kommunistid Kuuba, millisele sündmusele Eisenhower jäi rahulikuks pealtvaatajaks.

Ajakirjanduse ja teiste massimeedia vahendite poolt ülespuhutud president John F. Kennedy ei olnud kaugeltki nii suur riigimees nagu seda tema valitsemise ajal ja ka praegu tagantjärele välja lastakse paista. Tema valitsemise ajal poolitasid kommunistid 1961. aastal kurikuulsa häbivalliga Berliini, mida Kennedy lasi takistamatult sündida. Samal aastal ebaõnnestus Kennedy otsustamisvõimetuse tõttu ka pagulaskuubalaste invasioon Kuubale Castro rezhiimi kukutamiseks, kuna Kennedy ei andnud kuubalastele lubatud lennuväe toetust. 1962. aastal oli Kennedyl siiski nii palju närvi, et ta nõukogude strateegiliste rakettide avastamisel Kuubal blokeeris Ühendriikide sõjalaevastikuga saareriigi, mille järele Hrushtshov viis vene raketid Kuubalt minema.

President Lyndon B. Johnson astus kommunistide agressioonile Ühendriikide sõjajõududega vastu 1965. aastal Vietnamis, kuid protesteeris ainult tagasihoidlikult kui vene soomusarmeed okupeerisid 1968. aastal Tshehhoslovakkia.

President Nixon koos oma välisminister Kissingeriga rajasid n.n. detente poliitika, mis taotles tihedat suhtlemist ja kaubavahetust N. Liiduga. Nixon ja Kissinger lootsid, et nad suudavad venelasi suurte majanduslike soodustustega koostööle ja tagasihoidlikkusele mõjutada, kuid see osutus petterkujutluseks. Samal aastal sõlmiti N. Liidu ja Ühendriikide vahel esimene strateegiliste tuumarelvade piiramise kokkulepe, mis osutus kasulikuks venelastele.

President Ford üritas 1975. aastal Angoola kodusõjas võitlevate antikommunistlike jõudude majanduslikku abistamist, kuid Kongress otsustas toetussummade andmisest loobuda.

Nii-siis — praegune lääneriikidele masendav olukord välispoliitilisel rindel ei ole tekkinud üleöö, vaid see on ligemale 30 aasta vältanud arenguprotsessi tulemus, milles suuremal või vähemal määral kaastegevad on olnud kõik pärast Teist maailmasõda tegutsenud Ühendriikide presidendid.

Kaubandus poliitilise relvana

N. Liidu okupatsioonijõudude sissetung Afganistani on loonud olukorra, kus Ühendriikide valitsus ja president on otsustanud senisest suuremal määral hakata kasutama kaubavahetust poliitilise relvana. Huvitaval kombel mängivad selles majanduslike survevahedite kasutamise mängus peaosa kaks kommunistlikku hiiglast — N. Liit ja Hiina, kelledele kaubavahetus tehnoloogiliselt kaugele arenenud Ühendriikidega on ülima tähtsusega.

Kui ameeriklased detente poliitikat viljeledes panid erilist rõhku majanduslike ja kaubanduslike sidemete arendamisele N. Liiduga, siis nüüd pärast Afganistani okupeerimist on president Carter teinud täispöörde ning N. Liidu asemele kerkib Ühendriikide suurema kaubandusliku partnerina ja kaubatarvitajana kommunistlik Hiina, kes samuti nagu N. Liit ei ole huvitatud mitte ainult ameeriklaste kõrgest tehnoloogiast, masinatest ja elektronarvutitest vaid ka Ühendriikide teraviljast ja teistest kõrgekvaliteedilistest põllumajandussaadustest.

President Carteri otsus piirata teravilja ja tehnoloogiliselt viimistletud produktide müüki N. Liitu paneb riivi ette kaubavahetuse arengule N. Liiduga, mis ei ole kunagi eriti suur ja ulatuslik olnud, kuid näitas viimaste aastate jooksul *detente poliitika tulemusena* siiski aeglast kuid sihikindlat tõusutendentsi. Kuid selle asemel on president Carter avanud nüüd ukse Ühendriikide kaupade saamiseks *Hiinale, võttes revideerimisele Korea sõja ajal tehtud otsuse, millega riivistati Hiinale* ameerika kaupade ja toodete saamine.

Kaubavahetus on alati olnud suuremal või vähemal määral poliitiliseks survevahendiks, kuid *Ühendriigid lakkasid seda Kremli suureks meelehärmaks rakendama juba kuus aastat tagasi, üritades sellega N. Liidu emigratsioonipoliitika mõjutamist. Selle aktsiooni juhiks oli senaator Henry Jackson,* kelle algatusel senat keeldus andmast N. Liidule soodustatud kaubandusliku partneri staatust enne kui venelased kergendavad väljarännuvõimalusi juutidele ja teistele etnilistele gruppidele. President Ford, kes üritas suhete parandamist venelastega, oli Jacksoni algatusele vastu kuid oli lõpuks siiski sunnitud nõustuma.

Jacksoni ettepanek oli esimeseks suuremaks tagasilöögiks Nixoni ja Kissingeri poolt algatatud ja rakendatud detente poliitikale ning Moskva süüdistas ameeriklasi, et nad ei pea kinni 1972. aastal sõlmitud kaubalepingu põhilistest tingimustest. Vastulöögina katkestasid venelased omalt poolt selle lepingu ning loobusid ühtlasi oma Teise maailmasõja võlgade maksmisest ameeriklastele. Jacksoni alatuse tulemusena paranesid juutide väljapääsemise võimalused Venemaalt tunduvalt, kuid N. Liit keeldub kategooriliselt täitmast kõiki Jacksoni parandusettepanekus ettenähtud nõudmisi.

Carteri administratsioon kaalus võimule tulles venelastele lubatud soodustuste kindlustamist ning Valges Majas koostati plaanid, mille kohaselt Ühendriigid pooldavad mõlemate kommunistlike suurriikidega head läbisaamist ning neile kaubanduslike soodustuste kindlustamist. Nende soodustuste raamides kavatseti nii Hiinale kui N. Liidule võimaldada oma produktidega kerge juurdepääs Ühendriikide turgudele ja anda neile võimalusi Export-Import pangast suurte laenude tegemiseks ostetud kaupade eest maksmiseks. Võiks märkida, et enne kui Jackson N. Liidu suhtes oma kitsendusi suutis rakendada, jõudsid venelased ohtralt kasutada neile lubatud krediite ning laenasid Export-Import pangast üle 500 miljoni dollari Ühendriikide tööstussaaduste otsmiseks.

Kuid sedamööda kuidas vahekorrad Hiinaga paranesid, halvenesid need N. Liiduga. Venelaste agressiivne välispoliitika, mis kasutas uute vallutuste tegemiseks kuuba sõdureid, mõjus eriti häirivalt Washingtonis. Vahekordade halvenemisele pani lõpliku punkti N. Liidu punaarmee sissetung Afganistani ja sealsele elanikkonnale julma terroriga kommunistliku süsteemi pealesurumine. Nüüd on Hiinale majanduslikult soodustatud partneri staatuse andmine antud juba Kongressile lahendada, kuna venelastega vahekordade lahendamine on täielikult kinnikülmunud staadiumis.

Nii Hiina kui N. Liit on mõlemad *eriti huvitatud ameerika tehnoloogiast — elektronarvutitest, õlipuurimise masinatest ja muust varustusest, mis kiirendaks nende tööstuse väljaarendamist. Ühendriigid andsid N. Liidule varem kergekäeliselt kõiki tehnoloogiliselt viimistletud masinaid ja produkte, mida* Kremlis paljudel juhtudel ära kasutati ka oma sõjamasina võitlusvõime tõhustamiseks. Samuti müüdi neile suurtes kogustes teravilja, *mida Kreml ei kasutanud mitte ainult oma rahva toitmiseks vaid ka satelliitriikide vajaduste rahuldamiseks. President Carter on nüüd N. Liidu valitsusele ja kommunistlikule parteile surve avaldamiseks neid kergekäelisi annetusi tunduvalt vähendanud, lootes sellega panna poliitbüroo liikmeid tõsisemalt mõtlema ja oma vallutamisplaanidest loobuma.

Kuid kui kaua suudavad ameeriklased sellist majanduslikku survet avaldada? See küsimus on ka Washingtonis viimasel ajal päevakorrale kerkinud ja mõned majandueksperdid toonitavad, et Ühendriigid ei tohi kaotada Venemaa laialdast turgu, mis võib kaasa tuua Ameerikas tööpuuduse ja majanduslikke tagasilööke. Leidub isegi neid, kes ennustavad, et president Carter ja Kongress hakkavad aegamööda jällegi kaubavahetust N. Liiduga elustama kui neile selgeks saab, et majanduslik surve N. Liidu valitsusele ja parteile ei anna loodetud tulemusi. Meie arvame siiski vastupidiselt, et president ja Kongress jõuavad lõpuks täielikult veendumusele, et N. Liit elab ainult läänedemokraatiate majandusliku ja tehnoloogilise toetusega ning oleks juba ammu kokku varisenud kui läänеriigid ei oleks nii avakäsi Leninile ja tema järglastele oma abi pakkunud.

K.A.

Soome toetus inglise laevastikule 1919. aastal

Kolm torpeedopaati hukkusid Soome lahe jääväljadel

Nõukogude Vene vägede pidevalt aktiivne tegevus Eesti positsioonidele 1919. a. detsembris oli lähedases seoses sellal toimuvate rahuläbirääkimistega. Need algasid juba 5. dets. kui N. Vene oli valmis tunnustama Eesti iseseisvust, aga püüdis peale suruda rahutingimusi, mis tõsiselt ohustasid Eesti kaitseasendit ja rikkusid territoriaalset tervikut.

Viimased võitlused käsid just Narva rindel, kuni 24. dets. 1919. a. võidi asuda vaherahu lepingule alla kirjutamisele. Kuid ka siis tuli N. Vene uute nõudmistega ja vene väed asusid Narva rindel uuesti pealetu. gile, püüdes linna vallutada. Pu: aarmee viimane rünnak algas 28. dets. ja kestis lühemate vaheaegadega 30. detsembrini. Päev enne seda jätkusid Tartus uuesti läi. rääkimised, kus N. Vene loobus oma nõudeist ja poolte vahel saavutati 31. dets. vaherahu kokkulepe.

Samal detsembrikuul oli Soome lahe idaosas siiski veel Inglise laevastik, lahkudes sealt alles jääolude halvenedes.

Soome ajaleht „Aamulehti" avaldas ühe kunagise laevamehaaniku jutustuse episoodist Soome torpeedopaatidega, mis olid inglastele abiks saadetud.

22. detsembril möödus 60 aastat Soome lahe idaosas juhtunud avariist, kus iseseisva Soome laevastikku tabas esimene suur kaotus. Jää survesse jäänud ja lumetormi sattunud rannikulaevastiku üksusest upps kolm torpeedopaati — *viiendik* selleaegse Soome sõjalaevastiku kogutonnaazhist, aga peaaegu kõik 100 meest pääsesid, alul jääle ja siis *jäämurdjale.*

Torpeedopaatide hukkumine oli I *maailmasõja järelsündmuste ajastul* 1919.

Inglismaa Läänemere laevastik oli saanud Soomelt tugikohaks Koivisto ankruplatsi, kuna sealt võis kergemini jälgida venelaste liikumist Soome lahel.

Kogu aeg oli nende vahel väiksemaid sõjalisi kontakte.

Kuid ainult ankruplatsist ei piisanud. Inglismaa Läänemere laevastiku komandör admiral Sir Walter Cowan oli palunud diplomaatilist teed kaudu, et Soome laevastikust eraldatakse üks osa abiks Koivisto vetes valvetülesannete täitmiseks. Soomlastele oli kasuks ümbrusega tuttav olemine. Soome valitsus nõustus selle inglaste soovigа.

1919. a. juunikuu keskpaigast alates komandör Höckertile alluv laevastiku osa tegutses Koivisto juures inglaste abilistena miiniväljade ja allveelaevade sulgemisvõrkude seadmisega. Üksusse kuulusid torpeedopaadid C1, C2 ja C3, torpeedopaat S5, ristlejad „Matti Kurki", „Turunmaa" ja „Karjala", miinilaev M1, kaks T-paati ja kaheksa A-miinitraalerit.

Suvi möödus laevadel valvesõitudega ja ülejäänud ajal toimus väljaõpe. Suve lõpul Inglismaa korraldas toreda paraadi. Laevad sõitsid ühes rivis ja orkester muutis sündmuse pidulikumaks oma lugudega. Soomlased ei teadnud, kuhu praadüksus suundus.

Paari päeva pärast asi selgus. Laevad tulid üksteise järel tagasi nagu salaja ja häbistatuina, ei olnud enam orkestrit mängimas.

Saadi kuulda, et inglased oli teinud soomlaste seisukohast vaadates võimatuna tunduva üllatusrünnaku „hundipessa" Kroonlinna (Kronstadt).

See oligi nii toimunud. Emalaev „Vindictive" lennukid olid teinud mitmeid luureretki Kroonlinna kohale ja saanud selgusele venelaste laevade asukohtadest. Kaptenleitnant Dobsoni juhatusel kiired torpeedopaadid olid öösel tunginud muu laevastiku julgestusel Kroonlinna sisesadamasse ja uputanud venelaste allveelaevade emalaeva „Pamjat Azovo", lahinglaevad „Petropavlovski" ja „Andrei Pervozvannõi", millega olid punalaevastiku üksused muutunud pikemaks ajaks võitlusvõimetuks.

Kaotusi oli ründajailgi: inglased kaotasid kolm mootor-torpeedopaati, 15 meest langes ja üheksa sattus vangi. Rünnakut peeti igal juhul õnnestunuks ja see äratas sel ajal Euroopas suurt tähelepanu. Admiral Cowanile anti „Läänemere paruni" aunimetus.

Talv tuli Koivisto alale juba novembris ja komandör Höckert hakkas muretsema nõrga konstruktsiooniga veesõidukite tagasireisi pärast.

Cowalilt paluti luba soomlaste lahkumiseks, *aga admiral pöördus ise* president Ståhlbergi poole ja nõudis, *et soomlastel tuleks olla nii* kaua, kui inglased viibivad Koivistol. Soome valitsus nõustus ja see osutus kolmele soome torpeedopaadile hukatuseks.

Viimane inglise laev lahkus Koivistolt 19. detsembril 1919. a. ja viimased soome laevad, osa olidki juba varem saanud loa lahkumiseks, *alustasid teekonda* kodusadamasse 22. detsembril.

Kell 6 õhtul sattusid torpeedopaadid esimest korda jääsurve kätte, aga jäämurdja „Ilmarinen" vabastas laevad ja teekond jätkus. Teisel laeval oli korraldus alustada lahkumisega kell 8 õ. Laeva juhtkond kontrollis veel teiste laevade morsesignaale, kui mehed alt tormasid laevalaele ja karjusid, et vett tuleb igalt poolt sisse, kapid ja mööbel juba ujuvat. Masinaruumis oli vett juba igal pool.

Katsuti veel päästa riietust. Vesi täitis kiiresti paadi ja mehed päästsid end hüpates jääle.

Jäämurdja helgiheitjate valguses jooksis sadakond meest jääl siiasinna. Kõigil ei olnud üliriideidki, aga õnneks oli 15 sentimeetri paksune jää vastupidav ja jäämurdja lähedal.

Jäämurdjalt heideti üle parda köisi ja köisredeleid, mida mööda mehed pääsesid laevale. C1 ja C3 uppusid kohe, kuna C2 alles järgmisel päeval. Siis see sukeldus 90° nurga all sügavusse, kuna ahtris lehvis veel lumetormis Soome sõjalipp.

Kõik ligemale 100 meest päästeti. Neid viidi alul Kotkasse ja sealt Helsingisse.

Sündmus äratas suurt tähelepanu ja isegi Mannerheim oli tulnud meestele vastu.

C-torpeedopaatide hukkumise põhjustajaks on peetud admiral *Cowani põikpäisust. Ta soovis vastupidi* soomlaste asjatundlikkusele viivitada nõrgaehitusega laevadega talve tulekuni, sest sellal toimusid veel loodearmee ja inglaste viimased *katsed Leningradi ja kommunistliku* Venemaa vallutamiseks.

Inimõnnetusi ei olnud. Soome laevastik ei saanud kuutki aastat oodata, kui C-laevadest veidi suurem torpeedopaat S2 hukkus Reposaare vetes ja viis kaasa 53 meest.

Lennuk rongkäiku kohal

Muudatusi ESTO-80 rongkäigus

STOKHOLM — Politsei on rongkäigu toimkonnale teatanud, et rongkäiku läbi Stokholmi südalinna ettenähtud ajal on võimatu läbi viia, kuna siis tuleks kokkupõrge lossi vahtkonnaparaadiga. Selle tõttu on rongkäigu toimkond otsustanud rongkäigu aega pisut edasi lükata ja valida pisut lühem tee.

Enne oli mõeldud minna suure ringiga üle Gustaf Adolfi turu, kusjuures oleks olnud võimalik näha ka kuninglikku lossi üle vee. Nüüd on tee järgmiselt välja kujunenud:

Kogunemine toimub Humlegårdenis kell 10.30 reedel, 11. juulil.

Seal toimub rivistumine peamiselt maade kaupa kolme suurde rivisse.

Park on selle jaoks välja kohane, kuna seal on kolm suurt laia pargiteed. Äramarss toimub kell 11.45. Toimkond soovitab kõigil osavõtjatel aegsasti kohale tulla, kuna rivistamine võtab aega, kui on küsimuses nii suur rahvamass.

Rongkäik toimub piki Kungsgatanit, Sveavägenit, Sergeli turust mööda ja Hamngatanit Kungsträdgårdenisse.

Toimkond arvestab, et kulub vähemalt kolmveerand tundi enne kui rongkäik on täies ulatuses kogunemispargist välja jõudnud marssida.

Pärast seda ootab teekond, mille jaoks on vaja veel kolmveerand tundi. Lühikese resolutsiooni vastuvõtmisega rongkäigu lõpetamisel kestaks üritus kuni poole kaheni või koguni pisu kauem.

Rongkäigu ajal on ette nähtud lennuki üürimine, et oleks võimalik loosungitega tiirelda rongkäigu ja Stokholmi südalinna kohal.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

16. ja 17. veebr. dr. Mae, tel. 493-7231.

23. ja 24. veebr. dr. Kasari, tel. 532-9863.

KINDLUSTUSED

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS

H. LATER & CO. Ltd.

"INSURANCE"

1482 Bathurst St., 4 kord (Bathurst—St. Clair)

Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

H. KIRIK Insurance Agency

KINDLUSTUSED

23 WESTMORE Dr., Suite 209 Rexdale, Ont. M9V 3Y7 Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Näib, et Kremli poliitbüroo ja punaarmee ülemjuhatuse käsutuses on niipalju diviise ja sõdureid, et nad võivad nendega igal rindel mängida ja manipuleerida, tekitades ja vähendades pinevust nii nagu antud momendil vajalikuks osutub. Meie teame, et N. Liidul on suured vägede koondised Hiina piiril, kuid meie teame ka, et neid asub sadade tuhandete piirides Ida-Euroopas. Meie teame, et Kreml saatis ligemale 100 000 punasõdurit Afganistani okupeerima, kuid nüüd räägitakse juba kümne diviisi koondamisest N. Liidu — Iraani piirile, kust igal hetkel võib tulla löök lõunasse. Punaarmee üksuste koondamisest räägitakse ka Soome piirile.

Kõigi nende suureskaalaliste operatsioonide teostamisel on Kremlil Euroopa piiril väga lihtne opereerida, kuna ta on teadlik, et läänest ei tungi talle keegi kallale ning ta võib siin sõjajõudusid suurendada või vähendada oma vajaduse järele. Vägede edasi-tagasi liigutamist kasutatakse ära ühest küljest hirmutamiseks ja sõjalise surve avaldamiseks, kuid teisest küljest ka meelitamiseks ja pinge vähendamiseks. Nii tegid venelased sellest suure numbri kui nad Ida-Saksamaalt ära viisid 20 diviisi ja hakkasid kohe nende arvel läänerliikidele survet avaldama Euroopa pinnale toodavatest keskmise lennukaugusega raketti-dest loobumiseks. Tegelikult oli venelastel neid diviise vaja Afganistani okupeerimiseks ja Iraani piiril surve avaldamiseks.

See on tohutu malemäng, mida venelased harrastavad praegu rel-vastatud jõudude ühest kohast teise tõstmisega ja nende abil ähvardamisega. Sealjuures ei opereerita mitte ainult oma jõududega vaid kasutatakse selleks ka kuuba, vietnami ja isegi ida-saksa sõdureid. On isegi mõeldav, et venelased oma tõelise tegevuse maskeerimiseks ja läänerliikidele puru silmapuistamiseks ka Afganistanist suure kisa ja kära saatel mõned üksused välja, tõmbavad või välja vahetavad, millega tahetakse jätta muljet, et okupatsioonivägesid hakatakse vähendama ja tahetakse need lõpuks täies ulatuses okupeeritud aladelt välja tuua. Sellised kuuldused on igatahes juba liikvel. Sellistel manöövritel on läänemaailmas palju uskujaid, eriti praegu, kus Moskva olümpiamängude boikoteerimise ümber käivad kõvad polt ja vastu lahingud ning Kreml vajab hädasti kõiki läänemaailma naiivsete inimeste diviise oma punaarmee diviisidele toetuseks. Ja kahjuks on neid naiivsete diviise väga palju — isegi rohkem kui me oskame arvata.

AMI

Tuleks toetada eestiainelisi projekte

Eesti Kultuurifond tegutsenud kümme aastat

Märtsi alul toimuva Eesti Kultuurifondi laureaatide väljakuulutamisega täitub sel tagasihoidlikul organisatsioonil kümme tegevusaastat. Fond on üks osa Eesti Kultuurikogu Kanadas tegevusest, õieti selle all-organ. Kümnenda tähtpäeva eel vestles „Vaba Eestlasega" fondi praegune esimees prof. J. Timusk ja Eesti Kunstide Keskuse president ja Stipendiumide Fondi esimees Stella Kerson, kuna viimane fond on leidnud omale koha sama katusorganisatsiooni all.

S. Kerson ütleb, et enne fondi loomist tuleb meenutada koosolekut, mis peeti 1. dets. 1969 koos Rootsis asuva Eesti Kultuuri Koondise juhatusliikmete M. Üürikese, H. Kiiski ja B. Görmaniga ühes siinses kodus.

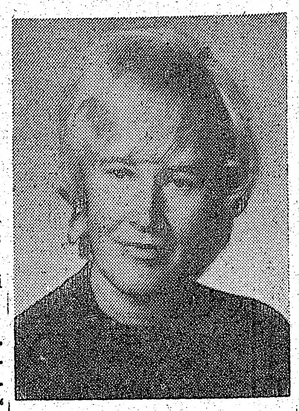

STELLA KERSON

Sealt saadud mõtete ja ideedega kutsuti kokku 28. jaan. 1970 Eesti Liit Kanadas poolt nõupidamiseks grupp inimesi. 25. sept. 1970. a. toimus esimene EKK Kultuurifondi asutamise koosolek.

Esimesed otsused tehti 7. jaan. 1971, kusjuures esimesteks laureaatideks olid Helmi Betlem, Kaarel Söödor, T.E.R.R. „Kungla" ja noortegrupp „Vikerlased".

Fondi esimene koosolek peeti H. Pärkma kokkukutsel 25. nov. 1970. Fondi eesmärkideks oli eesti kultuuriloomingu ja loojate hindamine ning fond asus rahaliste auhindade jaoks vajalike summade kogumisele. Viimase kümne aasta jooksul on auhindadeks jagatud üle $7.000, lisaks tuhandeid dollareid stipendiumeiks. Viimased jagati 1974. a. Eesti Kontsertbüroo juurde organiseeritud Stipendiumide Fondist, mille juhiks on olnud S. Kerson. Viimane ühines 1976. a. ja Kultuurfond liitus 1978. a. Eesti Kunstide Keskusega. Stipendiaate on nimeliselt olnud 64, kuid mõni neist on mitmel korral stipendiumi saanud. S. Kerson ütleb, et sellega on väga palju stimuleeritud eesti muusikaelu.

Prof. J. Timusk ütleb, et iga eestlane tegeleb oma võimete kohaselt kultuuriga.

Kas ta teeb seda Eestile või annab kanada kultuurile. Need eestlased, kes näevad, et neid teiste eestlaste poolt hinnatakse, tulevad oma rahva juurde. Muidu sulame üldisse massi. Kuid eestlastena peab meil olema oma keel ja kultuuri, mis meid teistest eraldab ja on meie oma. Sellega on talendid saanud eesti ühiskonna osaks. Mõnele kes esialgul oli eemal, on see tunnustus püsiva sideme andnud oma rahvaga.

Ta seletab, et noortele on eriti tähtis anda enesekindlust, mingit alust, et oleme kultuurrahvas, kel pole vaja oma saavutuste pärast häbeneda. Meie kultuuritase on kõrvutatav teiste kultuurrahvastega. Kanada koolides on juttu ainult anglo-saksi kultuurist.

Meie vanemad teame oma pärimusi, nooremad hakkavad oma kultuurijuuri otsima alates eesti lasteaiast peale kuni 18—25 aastastena Metsaülikoolis leiavad oma identsuse.

Sel põhjusel peaks selline noorte töö hindamine ja toetamine edasi kestma.

Kuid senine annetuste süteem on olnud juhuslik. Kui oleme kultuuritasemelt teistega samaväärsed, peaksime ka auhindadega olema teiste väärilised. Peaksime süstematiseerima oma annetused teistele rahvastele omastesse fondidesse, mis jäädvustaks mitte ükski saajate, vaid ka annetajate nimed eesti kultuuriloosse. Annetamisega ta näitab, et ta süda on õigel kohal eesti kultuuri vastu, jäädes ise oma annetusega eesti kultuuri osaks. Mõni võiks näiteks oma annetuse teha nii, et üks väärikas auhind saaks antud mõne aasta vaheaja järel.

JAAN TIMUSK

S. Kerson arvab, et stipendiumide andmine on mõnel määral iganenud. Seda peaks rakendama eestiaineliste projektidele, mitte ainult õppimise edutamiseks.

Tuleks anda toetusi mingi töö tegemiseks, millega midagi antakse tagasi eesti ühiskonnale.

J. Timusk ütleb, et kanname Eesti iseseisvuse nurgakivina eesti ühiskonda. Kui säilitame eesti kultuuri jäädavalt üldmaailmapildis, siis see annaks aluse ka Eestile õiguse oma vabadusele. Eesti nimi peab tähendama kultuuri, kuid eestlased tuleb oma kultuuri viljelema panna eestlaste oma poolt antavate auhindadega. Praegu tegeletakse paljude kultuuriaspektidega, kuid keel on üks kultuuri osa, kuigi ka ühiskondlik tegevus on laiemas perspektiivis osa kultuurist.

Lisaks esimesele aastale järgnesid uued auhindamised. 1972. a. olid laureaatideks K. Raid, R. Toi ja E. Ruberg, tunnustuskiri anti Metsaülikoolile. 1973. a. olid laureaadid Salme Ekbaum, Evelyn Koop, kuna tunnustuskiri anti Esto '72 filmitegijaile. 1974. a. olid laureaadid Talvi Jaldre, Oss Timmas ja Arvi Kork, toetust anti „Manale". 1975. a. olid laureaadid Helene Tiidus, Eric Pehap ja Arved Viirlaid, tunnustuskirjad anti K. Eermele ja H. Ojale. 1976. a. olid laureaadid Salme Ekbaum, Avo Kittask, Riina ja Rudolf Lipp.

Samal aastal alustati ka K. Eerme nimelise kirjandusauhinnaga eelmise aasta parimale eestikeelsele kirjandusteosele paguluses, mis määrati Heino Susile.

Tunnustuskirjad anti A. Käbinile, A. Kurlentsile ja A. Peeprele. 1977. a. olid laureaadid L. Avesson, A. Kingissepp. K. Eerme auhind anti I. Ivaskile, tunnustuskirjad H. Leivatile ja P.-P. Lüdigile. 1978. a. laureaadid olid Lydia Vohu-Viksten ja Rein Andre, K. Eerme auhind anti B. Kangrole, tunnustuskirjad Liis Juskele ja T.E. Meeskoorile. 1979. a. laureaadid olid Iugemar Korjus ja Abel Lee, K. Eerme auhind määrati Urve Karuksile, tunnustuskirjad R. Antikule ja Mall Puhmile.

S. Kerson ütleb, et inimesed on teinud etteheiteid sitpendiumifondile. Kuid seal valib annetaja ise omale noore, kellele ta oma annetuse määrab. Stipendiumifond esitab omalt poolt ainult kandidaadid. Mõnele kandidaadile on sama käendaja olnud mitmel aastal, kes hoolitseb noore eest. Mõnele aga ei leia käendajat, kuna teda keegi ei tunne. Kuid see süsteem on siiski seni parimalt töötanud.

Kandidaatide ülesseadmisel ta on kasutanud stuudiode, kooride ja kirikute esindajaid, kes tunnevad oma noori.

On kava organiseerida nomineerimise komitee, mis koosneks nimetatud stuudiote, kooride ja kirikute esindajaist.

Kultuurifondi esimeses koosseisus olid Ü. Kareda, S. Kerson, A. Kurlents, E. Martens, H. Oja, J. Olvet, A. Peepre, L. Vohu-Viksten. Aastate jooksul on olnud muudatusi, vahepeal on seal liikmeks olnud dr. J. Daniel, V. Hubel, Tiina Lipp, U. Karuks ja P. Sepp. Praegu on juhatuses prof. J. Timusk, prof I. Ivask, S. Kerson, M. Landra, L. Avesson, A. Lee, dr. A. Kurlents, H. Oja, prof V. Sermat ja dr. V. Soots.

Kes on siis tänavused laureaadid? Sellele S. Kerson veel ei vasta, kuid soovitab 9. märtsil tulla EKK Kontsertbüroo kolmandale seeriakontserdile, kus kuulutatakse välja uued laureaadid sellele pikale reale siinses eesti ühiskonnas, kes on eesti kultuuri teeninud, viljelenud ja kelle tööd on vastavalt ka hinnatud.

EKN kirjad Kanada olümpiakomitee liikmetele

Ühenduses Lake Placid'is kokku tulnud Rahvusvahelise Olümpiakomitee koosolekuga, kus oli otsustamisel suviste olümpiamängude Moskvast äratoomise küsimus, saatis Eestlaste Kesknõukogu Kanadas möödunud nädalal Kanada esindajaile Olümpiakomitees Richard Pound'ile ja James Worrall'ile kirjad olümpiamängude Moskvast äraviimise toetamiseks. EKN kirjades rõhutati, et Nõukogude Liit kasutab Moskva olümpiamänge poliitiliseks propagandaks ja mängude Moskvas pidamine oleks vastuolus olümpiamängude mõttega. Kanada liikmeid Rahvusvahelises Olümpiakomitees paluti toetada Ameerika seisukohta olümpiamängude Moskvost mujale üleviimiseks.

Koos kirjade üleandmisega J. Worrall'i büroos Torontos anti R. Pound'ile ja J. Worrallile üle olümpiamängude küsimuses ajakirjanduses ilmunud kirjutiste väljalõigete kogu, kus paljudes kirjutistes oli teravalt rõhutatud vajadust olümpiamängude Moskvast äraviimiseks või mängude Moskvas boikoteerimiseks. Üle 40-leheküljelise väljalõigete kogu „Kas Olümpiamängud pidada Moskvas?" koostas EKN väliskomisjoni liige L. Koobas.

Aidake kaasa, et

VABA EESTLANE

leviks kõikidesse eesti kodudesse!

Neustadti auhind Toronto ülikooli professorile

NORMAN, Okla. — Aastase vaheajaga välja antav $10.000 suurune Neustadt International Prize for Literature määrati veebruaris Toronto Ülikooli professorile ja kirjanikule Josef Skvorecky'le. Skvorecky põgenes Tshehhoslovakkist 1969 ja asus Kanadasse. Ta valiti üheksa teise tänapäevase maailmakirjanduse looja hulgast 12-liikmelise žürii poolt, kelle esimeheks on dr. Ivar Ivask.

„Ma olen rõõmus, et mind valiti, kuna võistlus oli väga suur," ütles 56-aastane kirjanduse professor ja kirjanik, lisades, et ta valiti kirjanike nagu Gunter Grassi, Miroslav Kaleza, Mulk Radj Anan, Yanis Ritsos ja Lõuna-Aafrika ja Prantsusmaa kirjanike hulgast. Skvorecky teosed sümboliseerivad kartmatut ja vaba kirjandust, mida imetlevad nii ta generatsioonikaaslased kui ka noored.

Toronto Eesti Ühispank

Laenud soodsatel tingimustel kaasmaalastele

Ühenduses on jõud

HÜPOTEEKLAENUD	lahtised	13,5% aastas
	kinnised 3 a.	13%
PERSONAALLAENUD	lahtised	14.7%

Personaallaenud on laenuvõtja surma või jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10,000 ulatuses vastavalt kindlustustingimustele.

Seedrioru suurjuubel juunis

Eesti Rahvusteater esitab vabaõhulavastuse „Toomas Nipernaadi"

Seedrioru, mille sünnipäevaks on 5. juuni 1955, tähistab oma tegevuse juubelit Suvihari 1980 peol, laupäeval, 28. juunil 1980. Õhtuse programmina Seedrioru vabaõhuteatris esitab Eesti Rahvusteater 12-da vabaõhuetendusena August Gailiti samanimelise romaani ainestikule rajatud laulumängu „Toomas Nipernaadi". Näidend nime all „Nipernaadi teelahkmel" esitati suure eduga Eesti Päevadel 1968. a. New Yorgis, dramatiseerituna Ilmar Mikiveri poolt. Nüüd kohandab Lydia Vohu selle vabaõhulava nõuetele, olles ühtlasi lavastajaks. Jüri Mandre loodud muusika väärikalt väljatoomise eest, nii solistide kui koori poolt, hoolitseb muusikajuhina Olaf Kopvillem.

Toomas Nipernaadi osa mängib ja laulab 1968. a. lavastusest meelde jäänud Heinz Riivald. Teda võluvateks partneriteks naispeaosades on Erika Veskimets (Anne-Mari Jairus), Valve Tali (Ello) ja Oudi Kalm (Maret Vaa). Teistes nimiosades (kokku 27): Leida Järvi, Elna Libe, Edgar Kink, Erik Kastein, Heino Halling, Harald Vellner, Jaan Lents, August Tomband j.t. Kaastegevad on laulu- ja tantsuansamblid.

Juubeliks ilmub Seedrioru kirjastusel juubeliraamat „Seedrioru 1955—1980".

Juubeliraamat annab põgusa ülevaate Seedrioru sünnist, elust ja tema mitmepalgelisest tegevusest. Raamatu sõnaline osa hõlmab eripeatükkidena: Seedrioru sünniugu; sihtasutusena inkorporeerimine ja organisatsioon; Seedrioru väljaehitamine; talgutööd; Seedrioru Noortekodu (1956—1979); Seedrioru eesti rahvuskultuuri teenistuses: Eesti Laulupäevad Kanadas, 10. Eesti Meeslaulupäev P.-Ameerikas, Eesti Rahvusteatri vabaõhuetendused Seedriorul, valguspeod (incl. rahvatants), segakoorilaulude võistlused, rahvatantsurühmade võistlusesinemised, kontsertaktused, jne. jne. Huvitava osa raamatu sisust kujundaksid mälestused/-kommentaarid prominentsete isikute poolt, kes ühel või teisel tegevusalal (laul, rahvatants, noortekodu, vabaõhuteater j.m.) Seedriorul aktiivselt ja juhtivalt on kaasa teinud.

Seedrioru elu ja tegevust kirjeldavale tekstile (88 lk.) lisandub esinduslik fotode valik (vähemalt 16 lk), kus tabatud see mitmepalgelisus mida oleme tundma õppinud Seedrioruna.

Seedrioru Ajaloo Toimkond, mis kujundatud toimetuse kolleegiumiks koosseisus: Dr. Karl Aun — peatoimetaja, Harry Pärkma — tegevtoimetaja, Vello Hubel — kunstiline kavandaja, Jüri Juurand ja dr. V. Tammemägi — toimetajad, on töös alates maikuust 1979. Juubeliraamat tuleb müügile Suvihari 1980 peol. Ettetellimisi ei organiseerita. Kuid oma huvist ja kavatsusest raamatut omandada on soovitav teatada toimetusele. See kergendaks toimetuse tiraazhi määramist. Eriti palub toimetus, et kunagised Seedrioru Noortekodu kasvandikud, kes nüüd eluteele laiali lennanud ja toimetusele leidmatud, endast elumärki annaksid ja oma huvi registreeriksid. Toimetuse postiaadress on: Seedrioru Ajaloo Toimkond, c/o Jüri Juurand, 38 Plymouth Rd., Kitchener, Ont. N2G 3G5, tel. (519) 743.4933.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ..."

19 . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

HEAD SÕPRA

ILMAR SADAM'at

leinavad

JAAN OAD perega
ELMAR OAD perega
MIHKEL OAD perega

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

EESTI SIHTKAPITAL
KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad.
Annetaja soovid täidetakse.

958 Broadview Ave. Toronto,
Ont. M4K 2R6

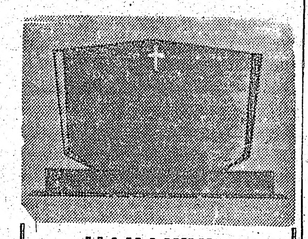

HAUAKIVID

Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St., Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

Ameerika ajakiri eestlastest

L.I. Newsday's Magazine for Long Island, toob 6. jaan. mitmel lk. kirjutuse Agu Pertist ja tema abikaasast Candance, kes mõlemad töötavad uurimisalal National Institutes of Health, Bethesdas, Md., mis on üks suuremaid biomedikaalne uurimisasutus maailmas. Pikemalt kirjutatakse farmakoloogist Candance Pertist, kellega Agu Pert tutvus õppides L.I. Hofstra ülikoolis. Märgitakse, et Agu Pert on eestlane, sündinud Eestis ja lapsepõlve veetnud Saksamaal dp laagris. Lisatakse, et A. Perti vankumata iseloom teeb tema heaks partneriks abikaasale, kelle energiakiilus mõnikord ähvardab plahvatuda. Neil on uurimisalal hea koostöö. Magasin toob kirjutuse juures rea fotosid, märgib, et nad mõlemad on esitanud oma leiutusi patendi saamiseks jne., et Candance loodab teaduslikul alal auhindadele jne.

Intervjueermispäeval siseneb ruumi noor blond mees, kes soovib suveks laboratooriumis töökohta. Kui ta lahkub, hüüab Candance oma kaastöölise Joanile, et siin oli üks eesti noormees, püüa ta kinni ja abiellu temaga. Eestlased on head abielumehed.

KIRIKUD

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
691-2848

Laupäeval, 16. veebruaril kell 9 hommikul hingamispäeva kool ainel: „Võit patu üle". JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Kõneleb soomlane Niilo Onjukka. Igaüks tere tulemast!

Eestlased kohtusid konservatiivide kandidaatidega

Reede õhtul toimus Airport Hiltoni hotellis rahvusgruppide esindajate kohtumine Põhja-Mississaugas kandideeriva konservatiivide kandidaadiga Alex Jupp'iga, kelle ringkonnas elab arvukalt eestlasi. Alex Jupp'i tutvustamisõhtust võttis osa ka välisminister Flora MacDonald, kes esines sõnavõtuga, rõhutades oma kindlaid seisukohti Vene agressioonide ja Olümpiaadi Moskvas pidamise vastu. Kohtumisel viibisid EKN liikmed U. Petersaa ja H. Teder, kes elavad A. Juppi valimisrinkonnas, M. Epner, H. Lupp ja teisi eestlasi.

Möödunud kesknädalal külastas Eesti Maja Broadview valmisringkonnas kandideeriv konservatiiv Michael Clarke teedeministri Donald Mazankowski saatel. Kuna Eesti Majas oli sel õhtul rahvatantsijate ja Estonia Orkesti harjutused, esines min. D. Mazankowski neil harjutustel olnuile lühikese sõnavõtuga, tutvustades kandidaat Michael Clarki ja paludes teda toetada.

AARAND ROOSI

JUMALAGA, KARS JA ERZURUM

Eestlaste elukäik Türgimaal, 175 lk.

$4.— + saatekulu 20 c

Müügil VABA EESTLASE juures

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eesti Aiandusklubi valis oma jaanuari lõpul peetud koosolekul viis auliiget, arvestades nende teeneid klubi kümneaastase tegevuse ajal. Pildil sekretär Maimu Usin kinnitab nelgiõit rinda Mart Joasaarele, kes hoiab oma käes auliikme diplomit. Nende vahel praegune abiesimees ja üks auliikmeist Eino Kuris.

Foto: Vaba Eestlane

Eesti Aiandusklubi 10. aastapäev

Möödunud reede õhtul tähistas Toronto Eesti Aiandusklubi oma 10-ndat juubeliaastapäeva koosviibimisega Eesti Majas. Osavõtjaid oli saja ringis.

Õhtu avas klubi abiesimees E. Kuris, tervitades asutajaliikmeid, liikmeid, sõpru ja külalisi. Klubi asutati 1970. aastal 47 aiandushuvilise poolt. Vahepeal on noor klubi mõned tublid aiandusviljelejad surma läbi kaotanud, neli neist on asutajaliikmed Helmi Aus, Magda Gübeli, Leonhard Musta ja Tiina Soosaar. Teised on E. Tuulik, Alma Paloots, A. Palo, Erna Maripuu, A. Utsmüts, L. Mesila, H. Tohver, R. Treial ja H. Kraav. Lahkunuid mälestati vaikse leinaseisakuga.

E. Kuris jätkas öeldes, et kümme aastat on organisatsiooni noorusaeg. Sel ajal on tegevus olnud intensiivne, kuid elu läheb edasi. Kui aga ollakse koos päikse, õhu ja mullaga, siis on elu rikkam.

On tungitud looduse saladusisse, kus köögiaiandus annab toitu, iluaiandus aga ilutunnetust, kuid töö hoiab meid korralikus vormis.

E. Kuris arvas, et tulevikus on ettenäha liikmete arvu suurenemist. See on ka ainus sellekohane organisatsioon eestlastel maailmas. Loenguid on peetud pidevalt 6—8 hooajal. Sellele tööle vaadates hindab klubi oma noorusaja saavutusi kuna aiandust on palju edasi viidud. Lõpuks ta andis edasi A. Haavaniidu ja A. Vilmsi kirjalikud tervitused.

Järgnevalt klubi esimees M. Lepik tegi teatavaks klubi jaanuari lõpul peetud peakoosolekul valitud auliikmed, kel on kümne aasta jooksul olnud suuri teeneid.

Neist A. Haavaniit ja A. Vilms ei olnud kohal, kuid M. Joasalule, E. Kurisele ja J. Oinusele anti üle sellekohased diplomid, mis olid Leelo Romani kujundatud.

Edasi klubi sekretär Maimu Usin rääkis taimeriigi iseärasustest toalillede eest hoolitsemisel. Taimed vajavad ka seltskonda nagu inimesedki, kellele tuleb rääkida, laulda ja lasta raadiot mängida. Tänapäeva lilled armastavad muusikat, hoolitsus hoiab ära üksilduse kompleksi. Selle järel ta deklameeris ballaadi kahest kõrvuti seisvast männist.

Järgnes esimehe M. Lepiku ülevaade klubi tegevusest. Ta ütles, et klubi on nooremaid teiste veerandsajaliste ja vanemate kõrval, sest kõigepealt pidid inimesed saama majad ja suvilad, siis hakati alles aiandusele mõtlema. Inimestel on olnud huvi taimede vastu, kuid siin maal pikema suve tõttu on ka probleeme rohkem kui oli kodumaal. 4. jaan. 1970 kutsuti E. Kurise juurde kokku rida Torontos olevaid aiandusalal töötajaid. Kõik olid organiseerimisest huvitatud. Esimene loeng toalilledest peeti T.E. Seltsi loengute sarjas. Pärast loengut küsis E. Kuris koosolijailt, kas mitte organiseerida oma aiandusklubi. 47 koosolijat liitusid uue organisatsiooniga ja valisid juhatuse.

Liikmeid on aastati olnud 80—100 vahel, loenguid on peetud viis ja rohkem, kuid viimaste kõrval on korraldatud ka väljasõite St. Catharinesi puuviljafarmidesse ja mujale.

M. Lepik peatus loengute juures, kuna need on olnud seotud probleemiga, kust leida vajalikke lektoreid. Kuid õnneks on eestlaste hulgas küllalt oma ala tippmehi, nii on tulevaks aastaks rida loenguid juba kindlaks määratud. Aastate jooksul on J. Oinus ja H. Jukkum pidanud kumbki arvuliselt kaheksa loengut. Üldse ulatub lektorite arv paariktümne lähedale. Teemadeks on olnud koduaed ja ümbrus, kuid ka kaugem loodus nagu kõrbtaimestik. Lõpuks ta ütles siiski, et suurim tänu aktiivse tegevuse eest kuulub liikmeskonnale, kuna ainul huviliste tõttu on klubi saanud töötada. Keskmiselt on loengul olnud üle 50 osavõtja, mis on üle poole liikmeist.

Kõigile kohal olnud lektoreile ja juhatusliikmeile kinnitas klubi sekretär M. Usin rinda valge nelgiõie.

Meelelahutuslikus osas Aino Vares laulis tuttavaid meeleolulaule, neid ise kitarril saates. Ülejäänud osa oli seltskondlik koosviibimine kohvilauas, kus maitsti juubelikringleid ja prooviti õnne väga rohkete võitudega loteriil.

Eesti Aiandusklubi kümnendal juubeli-koosviibisel pandi tänutäheks lektoreile ja juhatusliikmeile nelgiõis rinda. Pildil vasakult Valve Janson, Leida Homits, J. Roand, J. Hion, sekretär Maimu Usin kinnitab õit rinda klubi esimehele M. Lepikule.

Foto: Vaba Eestlane

Kanada valmis olümpiaks

Mängud toimuksid kava kohaselt viies linnas

LAKE PLACID — Kanada kehalise kasvatuse ja amatöörspordi minister Steve Paproski mainis Lake Placidis, et Kanada on valmis andma Rahvusvahelise Olümpiakomitee käsutusesse oma spordihooneid, staadione ja ujulaid 1980. aasta olümpiamängude korraldamiseks, kui mängud Moskvast ära tuuakse. Olümpiamängude asukohad oleksid Kanadas Montrealis, Torontos, Kitcheneris, Windsoris ja Cambridges.

Minister Paproski mainis, et Kanada peaminister Clark on juba telefoni teel kontaktis olnud Ühendriikide presidendi Carteriga ning on talle teatanud Kanada valmisolekust olümpiamängude korraldamiseks.

Paproski tegi ka ajakirjanikele teatavaks Kanada Kergejõustikuühingu otsuse, mille kohaselt vene atleete ei kutsuta võistlema Edmontonis toimuvatele suurtele sise-kergejõustikuvõistlustele.

Ühendriikide Olümpiakomitee esimees Robert Kane mainis Lake Placidis, et Ühendriikide rahvas pooldab suures enamuses olümpiamängude üleviimist Moskvast mujale, mängude tühistamist või nende boikoteerimist. Praeguste meeleolude juures suurem osa olümpiakomitee liikmetest siiski asuvat ühel seisukohal komitee esimehe lord Killaniniga pooldades mängude korraldamist Moskvas.

Paljud komitee liikmed asuvad kaljukindlalt Killanini seisukohal, et „olümpiamängusid ei tohi ära segada poliitikaga".

Soomepoiste Klubi juhatus valiti tagasi

Möödunud pühapäeval pidas Soomepoiste Klubi väga vähese osavõtjaskonnaga oma korralist aastapeakoosolekut Peetri kiriku noorteruumis. Arutleti eelmise aasta tegevust ja vahetati mõtteid võimaliku tegevuse aktiviseerimise üle, peamiselt just organisatsiooni sisemises ringis. Arutlusel oli ka osavõtt ESTO-80-st, kus on ettenähtud laevasõit, osavõtt ühises grupis sõdurite peost ja oma grupiga oma lipu all marssimine rongkäigus.

Valimistel pikendati praeguse juhatuse esimehe ja liikmete volitusi järgmise aasta võrra. Praegusse juhatusse kuuluvad esimees E. Tigane, liikmed E. Marten — abiesimees, H. Oja — sekretär, A. Tamm — laekur ja P. Toomsalu — varahoidja.

Klubile valmis koopia kunagisest rügemendi lipust, mille all mehed marssisid Paldiskis laevalt kodumaa pinnale. Uus lipp tuleb õnnistamisel lähemate kuude jooksul ja on endiste sõduripoiste ees lehvimas ka Stokholmis rongkäigus.

INCOME TAX PREPARATION
Mark Tuomola, B.A.
191 Eglinton Ave. E., ruum 206 —
Soome Ühispanga maja
Tel. 488-1801
Töötanud 1973. a. alates

Ühendriigid annavad olümpia küsimuses järele?

WASHINGTON — Washingtoni informeeritud ringkondades mainitakse, et Rahvusvahelise Olümpiakomitee suure vastuseisu tõttu olümpiamängude äratoomiseks Moskvast või mängude boikoteerimiseks, on Ühendriikide valitsus valmis teataval määral pehmendama oma senist ranget hoiakut. Kui president Carter andis N. Liidule kuni 20. veebruarini aega oma okupatsioonivägede välja tõmbamiseks Afganistanist, siis nüüd arvatakse, et punaarmee tagasi tõmbamiseks antud aega pikendatakse kuni 24. maini, mis on Moskva olümpiamängudest osavõtvate meeskondade viimaseks registreerimise tähtajaks.

Tunnustus Thunder Bay eestlasele

Ontario peaminister William Davis tegi teatavaks, et Thunder Bays elav eestlane Uno Viegandt on nimetatud kolmeks aastaks Criminal Injuries Compensation Board'i liikmeks. Ontario peaministri büroost mainitakse, et Uno Viegandt on pärit Eestist ning valdab nelja keelt. Ta saabus Kanadasse 1950. aastal ning on töötanud restorani- ja hotelliasjanduse, kindlustuse ja kinnisvarade vahenduse aladel. Ta tegutseb praegu mitme ettevõtte juhatustes. Ühiskondlikul alal tegutsedes on ta olnud Port Arthuri Laste Abistamise Ühingu president ning praegu selle ühingu üks direktoreid Thunder Bays. Samuti on ta juhtinud kohapealset Eesti Seltsi ning oli Thunder Bays United Appeal'i üks direktoreid.

Stella Kerson saadab kreeka ooperilauljat

Reedel, 22. veebr. (kell 8.15) toimub sakslaste Harmony Club ruumides kreeka lüürilise ooperilaulja metso-sopran Niovi Sakellario kontsert, kes on praegu ringreisil Ameerika mandril. Kavas klassikuid ja kreeka laule. Tema saatjaks klaveril on Stella Kerson.

HELIPLAATE MÜÜGIL

Vaba Eestlase talituses:

PEEGELDUSI — Rene Uferi viisid Leida Järvi, Andres Raudsepp j.t.

KAJAKAS — Kodused kajad eesti kohvikust Kanadas

LASTE MAAILM — Helmi Betlem

EESTI RAHVA- JA JÕULULAULE Ellen Parve

LAUL SINULE — Jüri Lipp

Plaadi hind koos saatekuluga $6.—

LÕUNAMAA LINN — Andres Raudsepp ($7.50)

...piaks

...selt viies linnas

...atuse ja amatöörspordi ...idis, et Kanada on val... ...itee käsutusesse oma ...aasta olümpiamängude ...ra tuuakse. Olümpia... ...ealis, Torontos, Kitche-

...ileviimist Moskvast mu... ...ngude tühistamist või ...koteerimist. Praeguste ... juures suurem osa ...mitee liikmetest siiski ...el seisukohal komitee ...ord Killaniniga poolda... ...ude korraldamist Mosk-

...omitee liikmed asuvad ...llalt Killanini seisuko... ...olümpiamängusid ei to... ...egada poliitikaga".

...riigid annavad ...a küsimuses

...GTON — Washingtoni ...ud ringkondades maini... ...ahvusvahelise Olümpia... ...uure vastuseisu tõttu ...ngude äratoomiseks ...või mängude boikoteeri... Ühendriikide valitsus ...aval määral pehmenda... ...ist ranget hoiakut. Kui ...arter andis N. Liidule ...bruarini aega oma oku... ...ede välja tõmbamiseks ...st, siis nüüd arvatakse, ...ee tagasi tõmbamiseks ... pikendatakse kuni 24. ... on Moskva olümpia... ...osavõtvate meeskonda... ...ks registreerimise täht-

...us Thunder ...stlasele

...eaminister William Da... ...eatavaks, et Thunder ...eestlane Uno Viegandt ...d kolmeks aastaks Cri... ...juries Compensation ...meks. Ontario peami... ...st mainitakse, et Uno ... pärit Eestist ning val... ...keelt. Ta saabus Kana... ...aastal ning on töötanud ... ja hotelliasjanduse, ...ja kinnisvarade vahen... Ta tegutseb praegu ...võtte juhatustes. Ühis... ...al tegutsedes on ta ol... ...thuri Laste Abistamise ...ident ning praegu selle ... direktoreid Thunder ...i on ta juhtinud koha... ...i Seltsi ning oli Thun... ...nited Appeal'i üks di-

...erson saadab ...ooperilauljat

... veebr. (kell 8.15) toi... ...te Harmony Club ruu... ...a lüürilise ooperilaul... ...oran Niovi Sakellario ...s on praegu ringreisil ...mandril. Kavas klassi... ...ka laule. Tema saat... ...on Stella Kerson.

...LIPLAATE ...MÜÜGIL

...Eestlase talituses:

...SI — Rene Uferi viisid ...i, Andres Raudsepp

... Kodused kajad eesti ...Kanadas

...ILM — Helmi Betlem

...VA- JA JÕULULAULE

...LE — Jüri Lipp

...d koos saatekuluga ... $6.—

... LINN — ...dsepp ($7.50)

Alfred Pisuke Rootsi Eestlaste Esinduse kultuurlaureaadiks

STOKHOLM (EPL) — Rootsi Eestlaste Esinduse suure kultuuriauhinna tänavuseks laureaadiks valis zhürii, koosseisus alaline sekretär Arvi Moor, helikunsti esindaja Jüri Raid, näitekunsti esindaja Edmar Kuus, ajakirjanduse esindaja Juhan Kokla ja REE esindaja Koidu Ventser, viiulikunstnik Alfred Pisukese, arvestades mitte ainult tema pikaajalist tegevust eesti kultuuriürituste muusikalise sisustajana, vaid eriti ka tema tegevust noore viiuldajategeneratsiooni ettevalmistamisel ja lansseerimisel.

Kultuuriauhinna suurus on 5000 krooni (ca $1400). Esinduse kultuuriauhind loodi aastal 1960, seega on seljataga loomisest juba kaks aastakümmet ja auhind on muutunud eesti kultuurielus kõrgelt hinnatud institutsiooniks.

Auhind Alfred Pisukesele antakse üle piduliku aktusel ühenduses Rootsi Eestlaste Esinduse kevadistungiga.

Eesti Kultuuri Koondise auhind Raimond Kolk'ile

STOKHOLM — Rootsis tegutseva Eesti Kultuuri Koondise Kultuurfondi toimkond, koosseisus Kalju Lepik, Eevi End, Harri Kiisk, Adelaida Lemberg, Elmar Pettai, Eduard Reining, Gustav Ränk ja Leo Urm otsustasid määrata 1980. a. kultuuriauhinna 2000 Rootsi krooni (ca $600) kirjanik Raimond Kolk'ile.

Samal ajal otsustati Els Kaljot-Vaarmani Sihtkapitalist määrata stipendiume järgmiselt: helilooja Arvo Pärt 3.000 Rkr. (Viinis), helilooja Elma Miller (Toronto), bariton Mart Jürisoo ja viiuldaja Tiina-Mari Randveer (Rootsis) kõik 1.000 Rkr. (ca $300).

Elli-Maria ja Priit Hallapi nimelise stipendiumi 2.500 Rkr. sai fondi esindaja L.M. Aavik-Wijardi ettepanekul viiuldaja Martin Krooni.

FINN-AUTO

Teen kõiki mehaanilisi parandusi (mitte keretöid)

3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553

RISTO SAARENVIRTA

Müügil:

Vaba Eestlase talituses

„EESTLASED KANADAS"

Hind $ 30.— + saatekulu 70 ¢

670 lk. koos fotodega

OPTIKUD

OPTICAL STUDIO Ltd.

R. SCHMID, saksa optik

Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler

Spetsialiseerunud contact lenside alal

1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd

TELEFON 535-6252

RATAS OPTIK

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS

KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD

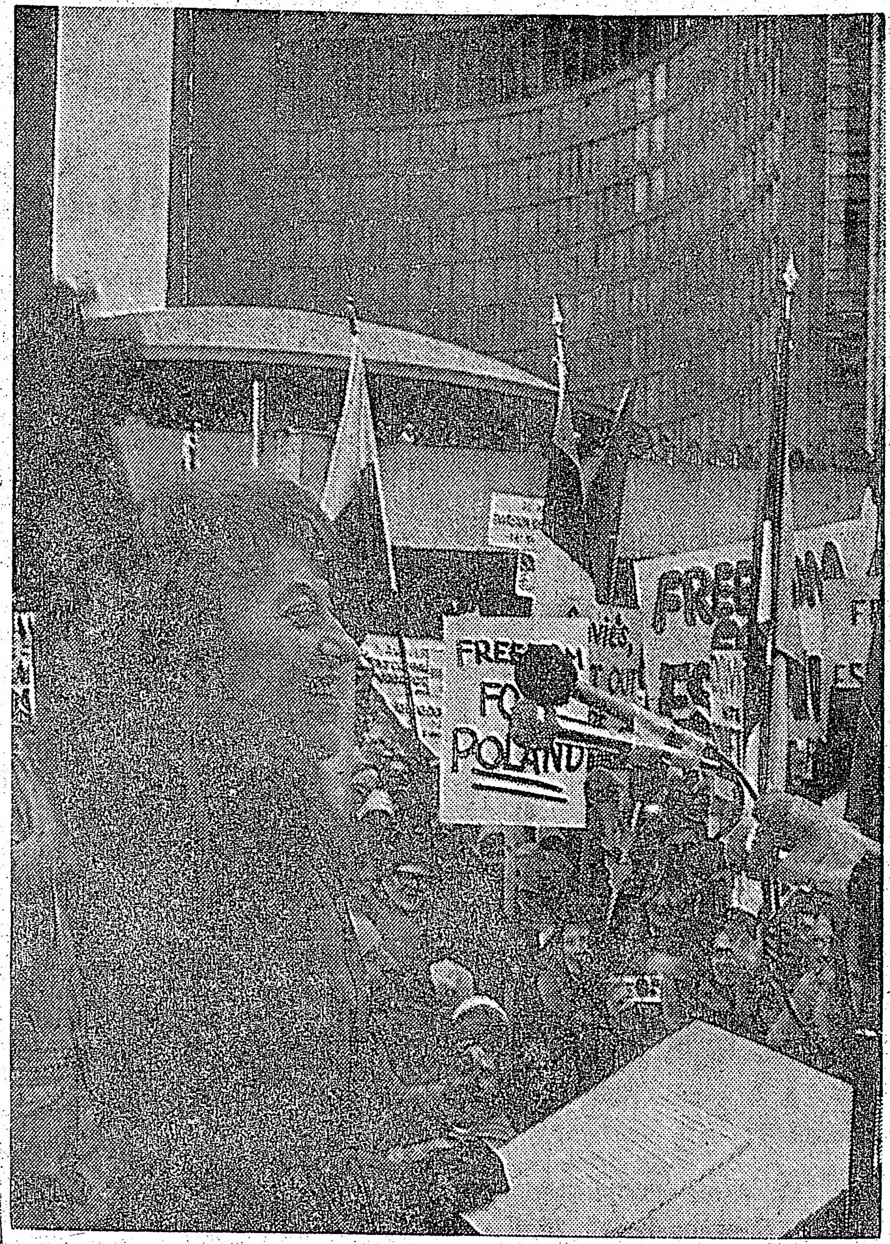

Kanada välisminister Flora MacDonald sai möödunud laupäeval Torontos raekojaväljakul toimunud ikestatud rahvaste demonstratsioonil sooja vastuvõtu osaliseks. Pildil näeme ministrit rahvamassi tervitamas.
Foto: Tommy Tomson

Neeme Järvi karjäär vabas maailmas

NEW YORK (VE) — Eestist oos perekonnaga välja pääsenud ı Ühendriikidesse elama asunud dirigent Neeme Järvile on tulnud saks kontsertidele Philadelphia sümfooniaorkestriga ka teisi tööpakkumisi.

Nii on Järvi sõlminud Columbia'ga pideva lepingu. Selle alusel dirigeerib ta märtsi keskel neli korda San Francisco Sümfooniaorkestrit. Läbirääkimised on käimas ka Bostoni, Londoni ja Berliini sümfooniaorkestritega. Kehtivaks jääb samuti leping Metropolitan Ooperiga „Müüdud mõrsja" juhatamiseks eelolevad sügisel. Sellele liandub Met'is Tshaikovski „Padamanda" uuslavastus 1981. aasta märtsis ja järgnev kahekuine ringreis. Seoses kontserdiga Washingtonis (Kennedy Center) 3. märtsil toimub Järvile ka vastuvõtt esindajakoja-liikme James Howardi poolt koos pressikonverentsiga.

Huvitavaks vinjetiks kogu selles loos on Columbia Artists' Managementi erakordne tähelepanu meie tunnustatud dirigendile. Juba teisel siinviibimise nädalal saadeti talle kontsertbüroo vahendusel Steinway klaverifirma poolt kasutamiseks suur tiibklaver. Nii on Neeme Järvile loodud igati soodsad töötingimused.

K.T.

VABARIIGI AASTAPÄEVA PIDUSTUSTEKS OSTKE MEIE SAADUSI. Maitselt umbes samad kui kodumaal.

VIKING FOODS & IMPORTS

133 LAIRD DRIVE, TORONTO M4G 3V5 TELEFON 425-0450

- Suitsukalkunid, -singid ja -lõhed
- Soome kilud ja silgud
- Skandinaavia delikatessid ja konservid
- Euroopa juustud
- Eesti ja soome pagarisaadused
- ISLANDI RASVAHEERINGAD

SUITSUTAME ostjate poolt toodud lihasaadusi

Avatud teisip. — neljap. 8—6, reedel 8—7, laup. 8—4.

Esmaspäeviti suletud.

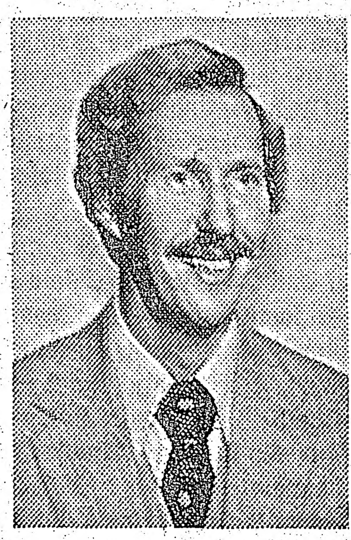

BRIAR WOOD Chevrolet Oldsmobile Ltd.

321 Lakeshore Rd. W. Mississauga

Uued autod — pruugitud autod veoautod

Müügid ja rentimine

Helistage meie esindajale: BILL KUNNAS. Telefon kontoris: 416-278-3365, kodus: 416-621-5091

Partisanid moodustavad oma valitsuse

Venelased veavad pidevalt Afganistani relvi ja sõdureid

LONDON — Afganistanist saabunud andmeil on N. Liidu okupatsiooniarmeel Afganistanis tekkinud tõsiseid probleeme sealse vastupanu mahasurumisega, mida tõestab ka vene sõdurite ja varustuse pidev juurdevool Afganistani. Moskvast saadud andmetel on N. Liidu valitsus ja partei juhtkond eriti häiritud äsjasest Lääne-Saksamaa ja Prantsusmaa juhtide deklaratsioonist N. Liidu invasiooni hukkamõistmiseks ning oma toetuse andmiseks Ühendriikide vastupanupoliitikale.

Vahekorrad Lääne-Saksamaa ja Prantsusmaaga on lähema vaatluse alla võtnud N. Liidu valitsuse häälekandja Izvestija, mille veergudel kinnitatakse,

et kui Saksamaa ja Prantsusmaa järele annavad Washingtoni survele N. Liidu vastase poliitika viljelemiseks siis tähendab see detente poliitika lõppu.

Izvestija deklaratsioon on seda kontroversiaalsem, et president d'Estaing ja kantsler Schmidt

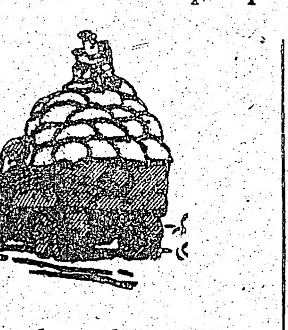

kuulutasid omalt poolt ette detente'i lõppu kui venelased oma okupatsioonivägesid Afganistanist välja ei tõmba.

Afganistanist saabunud põgenike arv Pakistanis suureneb iga päevaga ning Liitunud Rahvaste organisatsioonil tekib uus probleem, kust võtta summasid nende põgenikkude abistamiseks.

Pakistanis asuvad Afganistani vastupanugruppide esindajad mainivad, et kõik muhameedlaste partisaniüksused on oma tegevust koordineerinud ning peatselt kavatsetakse ametisse rakendada ajutine valitsus vastukaaluks Kabulis vene püssitääkide najal püsti seisvale kommunistlikule valitsusele.

OLD MILL TAILORS

7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO

(1 plokkläänepool Jane'i, Bloori lähedal)

TEL. 769-9535

DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI

RUDY SCHNEIDER

Läänemaailm peab relvastama

Ontario peaminister Davise välispoliitiline kõne Atlantas

ATLANTA — Ontario peaminister William Davis laskus Atlantas peetud kõnes ootamatult välispoliitilisesse valdkonda ja toonitas, et läänemaailm peab hakkama panema senisest tunduvalt suuremat rõhku oma relvastuse suurendamisele ja oma sõjajõudude tugevdamisele.

Peaminister esines kõnega Southern Centre for International Studies koosolekul, kus ta eriti toonitas, et lääneriigid peavad arendama tõhusat koostöö ja näitama N. Liidule, et lääneriikide liit on valmis ühiselt ohtudele vastu astuma.

Davis mainis, et ta ei ole sõjaliste küsimuste ekspert kuid talle on jäänud mulje, et N. Liit ei respekteeri läänemaailma sõjalisi jõudusid.

Kõneleja ütles, et demokraatlikud riigid puhkavad rahu ajal kuna diktaatorlikud riigid kasutavad tekkinud olukorra relvastamiseks. Vastates kuulajate hulgast esitatud küsimustele, mainis kõneleja, et mõned maad, nende hulgas ka Kanada, loodavad Ühendriikide kaitsele.

Ühendriigid on teinud sõjaväe ülesehitamisel oma osa ja nüüd peaksid ka teised riigid lääne vastupanu tugevdamiseks kaasa aitama.

WORLD Famous PIANOS

Hea klaver on eluaegne investeering!

Suur valik tunduva hinnaalandusega.

Ka rentimine.

Saadaval kõik muusika instrumendid.

REMENY

HOUSE OF MUSIC LTD.

210—230 Bloor St. W. Toronto M5S 1T8 ⊕ Tel. 961-3111

Eesti muusikat Rootsi raadios

STOKHOLM — Eduard Tubina V sümfoonia esitati neljapäeval, 31. jaanuaril Rootsi raadio teises programmis. See oli helilindistus raadio sümfooniaorkestri kontserdilt 15. veebr. 1979. a., mida juhatas Neeme Järvi.

Pühapäeval, 3. veebr. esitati sama raadio programmis Arvo Pärti „Pro et contra". See esitati heliplaadilt, kus orkestrit juhatas Neeme Järvi ja solistiks oli Toomas Velmet.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

auruga „steamcleaning"

HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Eesti Majandusklubi tujuküllane ball

Eesti Majandusklubi Torontos traditsiooniline ball möödunud laupäeval Plaza 2 hotelli ballisaalis möödus erakordselt tujuküllases õhkkonnas. Ballikülalisi oli kogunenud üle saja ning nende poole pöördus lühikese tervituskõnega ja parimate soovidega Majandusklubi esimees Ervin Hopp.

Kavalises osas esines arhitekt G. Laikve perekond mitmekesise ja huvitava muusikalise kavaga, mille esitamisel olid rakendatud G. Laikve, tema abikaasa sopran Õnne Laikve ja abielupaari muusikalise talendiga varustatud tütred. Kava võeti ballikülaliste poolt soojalt vastu ning rohke aplaus kinnitas, et Laikve'de originaalne kava on endile leidnud palju sõpru. Laikvede perekondlikus muusikalises ansamblis laulis kaasa Evi Valge.

Majandusklubi esinduslik ball on Toronto eesti majandustegelaste ja nende sõprade ringkonnas alati olnud teretulnud vahelduseks ja oodatud sündmuseks ning sellest traditsioonist peeti kinni ka seekordse ürituse läbiviimisel.

Mõtteteri

Ja kui keegi nii väga räägib isamaa- ja ligemisearmastusest, siis ei tule pahaks panna, et ta tahab isamaalt või ligemiselt midagi saada. Sest Kristus ütles inimesele: mina armastan sind, sellepärast suren sinu eest, aga inimene ütles ligemisele: mina armastan sind, sellepärast sure sina minu eest.

A.H. Tammsaare

Mõte pole kunagi inimese kõvem külg olnud, sest kui ta mõtleks või kui mõttel tema kohta vähegi mõju oleks, kuidas võiks ta siis nõnda elada, nagu ta elab.

A.H. Tammsaare

VABA EESTLASE TALITUSES müügil stereo heliplaat

INGEMAR KORJUS bass-bariton

CHARLES KIPPER — klaverisaade

Metsateel (A. Kapp), Ennemuiste (M. Saar), Üks suu (M. Saar), Muremaa (R. Päts), Laul sõnajala õiest (T. Vettik), Sind tervitame kuldapäike (A. Karindi) ja Rändaja õhtulaul (J. Tall) ja rahvalaule: K. Raidi seades — Laulu mõju, Kui ma hakkan laulemaie, Ära viies ja Kivikasukas, L. Virkhausi seades — Kus on kus on kurva kodu, V. Kappi seades — Linakatkuja ja J. Zeigeri seades — Kanneldajast vend.

Hind $9.50 pluss postikulu $1.—

Punabrigaad mõrvas Roomas kohtuniku

ROOMA — Itaalia punabrigaadi terroristid mõrvasid Roomas sealse ülikooli poliitiliste teaduste hoones tuntud kohtuniku Vittorio Bachelet'i, kes oli just lõpetanud oma loengu antiterrorismi konverentsil. Kohtuniku mõrvasid maskeeritud mees ja naine, kes tulistasid oma ohvrit sumbutajatega varustatud revolvritest ning kadusid tekkinud segaduses jäljetult ülikoolihoonest. Hiljem teatasid terroristid politseile, et nad kuuluvad Punabrigaadi koosseisu, kes mõrvas teatavasti Itaalia tuntud poliitiku Aldo Moro ning on käesoleval aastal sooritanud Itaalias juba 12 poliitilist mõrva.

- Matti Klaar Zürichis, kes senini töötas General Reinsurance Corporation teenistuses, on nimetatud Allmänna Brand edasikindlustamisosakonna juhatajaks.

- Siim Lind, eesti arst Massachusettsis USA-s, oli üks nendest viiest üliõpilasest, kes esimesena astusid Eesti Vabariigi Tartu ülikooli. Tema matrikkel kandis numbrit 2. Viie hulka kuulus ka prof. Ants Oras matriklinumbriga 3, tema elab Floridas Gainsvilles. Nende matriklid said 1. detsembril 60. aastaseks.

Haridusseltsi lipu annetajaks R. Kääni

NY Eesti Haridusseltsi juubeli puhul peetud koosviibimisel äratas paljude tähelepanu seltsi auväärne lipp, millel ajahammas jätnud oma jäljed. Lipu ühel küljel on embleemiks Välis-Eesti Ühingu märk, mis oli väliseestlaste märgiks. Selle nägusa lipu valmistajaks oli kauaaegne väliseestlane Rudolph Kääni (Kaany), kes sel ajal elas New Yorgis ja osa võttis siinsest seltskondlikust tegevusest. Lipu valmistaja elas vahepeal Connecticutis, kust ta aastad tagasi asus elama Floridasse. See lipp on käinud väliseestlasi esindamas ka Eestis, nagu seda ka juubeliõhtul mainiti.

Rudolf Kääni poolt on valmistatud veel teise N. Yorgis aktiivselt tegutsenud ja küllalt olulist osa etendanud organisatsiooni, Eesti Vabadusvõitlejate Ühingu lipp. Nii esimese kui ka teise lipu valmistajat R. Käänit pole need organisatsioonid unustanud, kuigi kokkupuuted New Yorgiga on jäänud Floridas elamise tõttu väheseks.

- Torringtonis, Conn. valiti partei valimistel 24. jaan. suure häälteenamusega neljandat korda tagasi partei linnakomitee liikmeks Harri Pedajas.

SPORT

Ainult naised pääsevad olümpiale

23. jaan. — 3. veebr. Mont Ste Anne'is Quebec'is peetud Kanada murdmaasuusatamise meistrivõistlustel saavutati järgmisi tagajärgi:

MEHED:

15 km: 1) Doug Gudwer B.C. 43.05, 2) Pierre Harvey Que. 43.55, 3) Reino Keski-Salmi B.C. 44.19.

30 km: 1) D. Gudwer 1.27.54, 2) R. Keski-Salmi 1.28.00, 3) P. Harvey 1.30.33.

50 km: 1) R. Keski-Salmi 2.36.50, 2) P. Harvey 2.40.25, 3) Daniel Auclair Que. 2.42.21.

NAISED:

5 km: 1) Esther Miller B.C. 15.44, 2) Shirley Firth Alb. 16.01, 3) Joan Groothuysen Alb. 16.06.

10 km: 1) Shirley Firth 32.25, 2) E. Miller 32.42, 3) J. Groothuysen 33.35.

20 km: 1) Angela Schmidt Ont. 1.08.38, 2) S. Firth 1.08.42, 3) E. Miller 1.08.55.

Võistluste üllatusmeheks osutus 23-aastane Pierre Harvey Rimouski'st, kes on ka Kanada parim jalgrattur ja suusatab ainult novembrist jaanuarini.

Naistest osutus üllatajaks 20-aastane Angela Schmidt Honey Harbourist, kes võistles esimest korda elus 20 km distantsil ja tuli veteranide ees võitjaks.

Schmidt, Miller, Groothuysen ja kaksikõed Shirley ja Sharon Firth lähevad Lake Placid'isse olümpiale, aga mees-suusatajaid Kanada üldse ei saada, kuna neil polevat lootust tulla esimese 16 hulka! Murdmaasuusatajad, kes on ennastohverdavalt aastaid treeninud, on sellisest negatiivsest otsusest väga pettunud.

Spordimärkmik

Winnipegis peetud Tribune'i internatsionaalsetel kergejõustikuvõistlustel tegi kanadalanna Debbie Brill uue Kanada rekordi kõrgushüppes 1.95. Teisele kohale jäid ungarlanna Andrea Matay ja ameeriklanna Louise Ritter tulemusega 1.90. Samal võistlusel Kanada teivashüppaja Earl Bell saavutas 5.58. Dan Ripley jäi kolmandaks 5.40.

Wellingtonis, Uus-Meremaal peetud kergejõustikuvõistlustel olid ungari odaheitjad jälle parimad, võites kolmed võistlused järgemööda. Ungarlane Ferenc Paragi saavutas tagajärje 86.48. Soomlane Arto Härkönen vigastas küll oma selga, kuid jäi siiski võistlema, soomlane Pentti Sinersaari oli neljas.

Soomlane Markku Tuokko võitis kettaheite tulemusega 62.34, kuna teisele kohale jäänud ungarlane Geza Fejer jäi paar meetrit vähema tagajärjega. Reijo Ståhlberg võitis kuulitõuke 20.18, jättes teisele kohale inglase Geoff Capesi, kelle tulemus oli 20.07.

Toimetusele saadetud kirjandus

USURÄNDUR nr. 1 — 1980. Eesti Baptistide Maailmaliidu väljaandel ilmuva ajakirja uue aastakäigu esimeses numbris on avaldatud: Taimi Proos „Vana-aastaõhtu", A. Proosi uueaastatervitus „Armasd usuvennad-õed!", A.M. luuletus „Eile, täna ja homme", A. Roos „Eile, täna ja igavesti", O.T. „Usumehe laul", K. Vaikla „Meie rõõmu ja lootuse vöö", E. Toompuu „Tõeteri sõnasalvest, Taevariigi saladus", A.K. „Kaljo Raidi 25. a. ametijuubel", K. Medri pühendusluuletus K. Raidile „Tänulaul" ja M. Laaneoru luuletus „Õnnistusekarikas", M.R.D. „Uus kalender", A.M. luuletus „Me oleme teelised", K. Raidi mälestuskirjutus Miina Hiiuväinale „Kui ema Iisraelis", R. Vaikla „Armsa Miina Hiiuväina mälestuseks", M. Hiiuväina isiklik tunnistus „Olen alati Sinuga!". Lõpuks teateid Toronto, Adelaide'i, New Yorgi ja Vancouveri kogudustе elust.

MONTREALI SÕNUMID nr. 110 — 1980. Montreali Eesti Seltsi bülletäänis on avaldatud: Leida Helde „Vabariigi aastapäevaks", Montreali Eesti organisatsioonide üritуste ajatabel, H. Arvo „Meie kunsti- ja käsitöönäitused — väärikas traditsioon", „Pensionäride Klubi", rohkesti lühemaid teateid ja informatsiooni sündmusist.

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 147 — 1980. Sisus: väljavõte Albert Kivikase romaanist „nimed marmortahvlil", T.E. „Veebruar!", Baltimore Eesti Seltsi kiri USA presidendile, J. Maiste „Kodumaa vabastamise tülesannetel", J. Pedak „Juhan Maiste 80-aastane", A.J. Leinjärv „Lahkus Märt Raud", M.L. „Ameeriklasist kooliõpetajad jälle Eesti Majja", H. Visnapuu 90. sünnipäeva meenutamine ja luuletus „Impromptu", „Lehekülg noortele", kahe eesti kindrali Jaan Sootsi ja Ernst Põdderi sünnipäevad, mitmesugust informatsiooni ja teateid.

RISTSÕNA NR. 1020

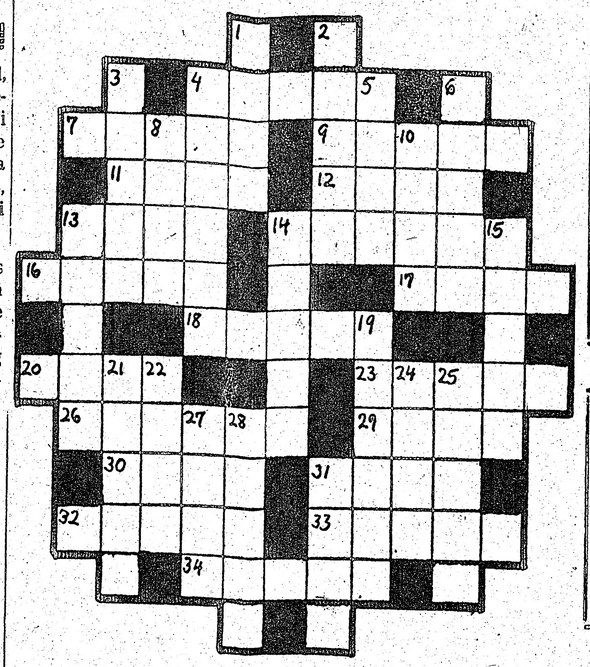

Põikread: 4. Üks lastest, 7. Varakas, 9. Masininimene, 11. Suur turg, 12. Rohkem, 13. Meeskond — inglise keeles, 14. Karm eluviis, lihasuretus, 16. Mäed Euroopas, 17. Toit, 18. Asula Põhja-Eestis, 20. Serv, 23. Magamiskohad, 26. Kõnetoru, 29. Sidesõna, 30. Mitte vanal, 31. Kohanimi Pärnumaal, 32. Naissoost isik, 33. Hulgast, 34. Kimp.

Püstread: 1. Veespordi vahend, 2. Eesti riigi reetur, 3. Pääse, 4. Kaugemal, tagapool, 5. Lind, 6. Ühe tuntud teose peategelane, 8. Kõverjoon, 10. Kuulus teadlane Tartus eelmisel sajandil, 13. Rohttaimede perekond, 14. Hoiab läeva paigal, 15. Riietusesemed, 19. Ringküsimus, 21. Sööda rammusaks, 22. Vorm sõnast tooma, 24. Suur saal, 25. Ese, abinõu, 27. Eesti rahvuslik tegelane Kanadas, 28. Minevikku tähistav sõnavorm, 31. Sama, mis NSVL.

RISTSÕNA NR. 1019 LAHENDUS

Põikread: 1. Tihnik, 6. Vapsik, 10. Lapik, 11. Mettus, 12. Valmis, 13. Several, 14. Edev, 16. Eton, 18. Rike, 19. Ilmarine, 22. Toda, 24. Ballast, 25. Pidurid, 27. Siim, 29. Moonakas, 32. Elus, 35. Arne, 36. Soga, 37. Murillo, 39. Reibas, 40. Esmalt, 41. Rummu, 42. Abaluu, 43. Ateena.

Püstread: 1. Tambet, 2. Hitler, 3. Ilus, 4. Kasemets, 5. Piletid, 7. Aval, 8. Samuti, 9. Keskne, 12. Valm, 15. Villane, 16. Ergutus, 17. Onnid, 20. Lapi, 21. Kalor, 23. Otsa, 26. Imetlema, 28. Istikud, 29. Maarja, 30. Öntika, 31. Kuus, 33. Sogane, 34. Martna, 37. Madu, 38. Osut.

„KGB kutsub Evet" rootsi keeles

Einar Sandeni romaan „KGB kutsub Evet", mis mõni aeg tagasi ilmus ka inglise keeles, on nüüd tõlgitud rootsi keelde. Teos ilmus „Contra Förlagi" kirjastusel Stockholmis enne jõulu. Selle tiitliks rootsi keeles on „Eva — en agent for KGB".

Raamatut on juba üsna elavalt ostetud ja rootsi raamatukogunduse ajakiri „Bibliotekstjänst" on soojalt soovitanud teost raamatukogudele. Rootsikeelne tõlge on varustatud autori järelsõnaga, mis viib jutustuse ajaliselt kuni tänapäevani välja.

ANDRES KÜNG

MIS TOIMUB SOOMES

Kirjastus Välis-Eesti & EMP

311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50c

Eesti ajakirjaniku teos põhineb laialdasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-poliitikat, Soome valitsust presidendist parteieluni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.

Müügil Vaba Eestlase talituses

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

ILMUS

inglisekeelne kokaraamat

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind $8.80 + $1.20 saatekulu, kokku $10.00

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	2.10
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	5.25
„ „ „Piiridele Pyydes"	4.20
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.30
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	4.30
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	2.70
V. Salo — Riik ja kirikud	2.70
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	2.70
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	2.70
H. Salu — Eesti vanem kirjandus	2.70
Blaise Pascal — Mõtted	2.10
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	2.10
Arno Vihalemma — Kunstnik eesti kirjanduses	2.10
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.40

Puhast valet sisaldav võrukaelalugu

28.

— Kas see — siis vabandage vaid, te ju olete soomlane, aga kas see teine härra on eestlane?

Lindsten pööras pea hääle suunas ja märkas vanemat naist, varsti viiekümnetes, olevat talle esitanud küsimuse. Lindsten heitis pilgu Vuotilaisele, kelle suu oli just avanemas, et tõrjuda kahtlustust eestlaseks olemises, aga Lindsten jõudis õigeaegselt vahele:

— On, ta on eestlane. Vana tuttav siin. Tuleb alati vastu, kui siin käin.

— Meil oleks . . . Naine näis vähe kogelevat enne kui sai välja pursatud: — Meil oleks vähe müüdavat!

Vuotilaise käsitusvõime oli peagu sama kiire kui Lindstenil. Ta ei heitnud Lindstenile pilkugi, kui oli juba mänguga kaasas:

— Ma võin vähe küll osta. Kuid mitte midagi eriti kallist. Raha on vähe. Aga midagi võiksin osta küll.

— Läheme nüüd siiski esiteks baari poolele asja üle rääkima. Seal läheb teie äritsemine libedamini käiku, seletas Lindsten.

Seltskond leidis vaba laua ja Lindsten käis leti ääres oma tellimisi tegemas ilma teiste soove küsimatagi, vodka ja kvassi — kohalikku sidrunisoodat — kõigile. Veel ei olnud paremate jookide aeg, sest valuutabaaris ei sobinud raisata Soome raha ja varsti tuleks ülejäänud rublamäega rohkesti pahandusi ja kitsikusse jäämist.

— See on sõber Tiits. Ta on insener Rakverest. Tiits Hutisepp, vähe sepamoodi mees, kes aina lööb mööda. Minu nimi on Lindsten, aga mind nimetavad kõik tuttavad Jalluks. Ja eks me olemegi tuttavad, kui kord juba ollakse soomlased. Ja Tiitski on peaaegu juba soomlane.

Kõlistati klaase kokku ja heideti kõnelusest tiitlid, oldi ühest ja samas grupist, soomlased välismaal ja peaaegu soomlane.

— Mina olen Ritva ainult, aga mind nimetatakse alati Rituks, esitas end mänguavangu teinud naine. Tema kaaslane, vähe noorem, aga ümarakujulisem, lillelisse kleiti looritatud tumedavereline osutus Eevaks, kellel ei olnudki mingisuguseid lisanimesid.

— Me oleme siin esimest korda, seletas Ritu. — Meid on siin õigesti suurem grupp, kogu koor.

— Tiits on ka laulumees. Kas te teate kuidas hinnatakse koorilaulu Viros? Ta on Ernesaksa nõbu poeg, nii et mitte eriti kaugelt sugulane, luuletas Lindsten.

— Ernesaks? Kõik koorilauljad Soomes teavad, kes on Gustav Ernesaks, rõõmustas Eeva. — Oh, kui saaksin teda kohata! Ta on nii kuulus!

— Gust — me ütleme alati Gust — on praegu Tbilisis. Pole võimalik kohata. Muidu küll. Ta on eesti kooriga kaasas Stalini sünnikodus laulmas. Päris vastutahtmist nii talle kui koorile, aga olid sunnitud minema. Mõtelge ise, Eesti vägistaja sünnikodus eesti koor laulmas. Sügav on selle rahva traagika. Nad hakkavad nüüd uuesti sellel maal Stalinit restaureerima, seletas omaalgatuslikult omatehtud keeles Vuotilainen, kellele oli hakanud meeldima ta uus osa nii, et juttki libises kergesti. Silmanurka oli ilmunud pisargi, kui ta vaatas naisi.

— Stalin! Seda meest vihkavad kõik Soomeski, ühines jutuga Ritu.

— Ei ole ime, et teda siin Viros vihatakse veelgi rohkem. Mõistate varsti, kui vähe räägite siinsete inimestega. Tiitski on saanud rohkem kui tarbeks selle korra käsutamistest.

— Nii . . . ohkas Eeva, tõstis oma klaasi ja viskas ühe lonksuga selle sisu kurku. Lindsten käis baarist toomast teist ringi. Tulles klaasidega tagasi heitis ta pilgu oma ümber, kui kinnituseks, et kuulajaid ei olnud kuuldekaugusel:

— Ma võin teile rääkida midagi eriti usaldusliku: mina katsun Tiitsu viia omaga kaasa Soome!

Lauda tekkis hetkeks täielik vaikus, mille rikkus Ritu:

— Kuidas siis viia?

— Salaja muidugi. Ega ta siin muidu kunagi passi ja viisat ei saa. Aga sellest ei tohi kellegile rääkida!

— Muidugi ei räägi me sellest midagi. Aga kas see ei ole siiski ohtlik? imestas Eeva.

— Oht on suur. Aga parem on võtta oht kui orjana elada, kinnitas Vuotilainen. Kaks uut suurt pisarat läikisid ametioskusliku müügiagendi silmis, vaadates liigutatult naisi.

— Mis ime viisil sa mõtled teda siit viia? Need ju vaatavad nii hoolikalt kõiki pabereid ja muud, imestas Ritu. — Kas sa paned ta kuhugi kohvrisse või auto pakiruumi? Selliselt on kidnäpitud inimesi, Rootsiski pidi see naisminister, mis ta nimi nüüd oligi, kasti pandult ära viidama.

— Ei armas sõber, nii ei saa teha. Minul ei ole siin mingit autot. Ma tulin sama laevaga kui teiegi. Aga ega sellist mehejurakat saa ka kuhugi kohvrisse või kasti panna ja siis ära kanda. Ja kui toll veel selle kasti avaks! Minu plaanid on palju lihtsamad aga mõjuvamad.

— Just nii, siin on selle suurus ja jõud, kinnitas Vuotilainen ise.

— Noh, kuidas siis? imestas Eeva.

— Mul on peaaegu samavanune ja üsna samanäoline töökaaslane. See laenas mulle oma passi ja mina ostsin siia kaks sõidupiletit meie mõlema nimele, aga tulin üksi. Tiits oli sadamas vastas ja me tulime koos hotelli. Nüüd me oleme toakaaslased, sest ruum oli muidugi juba tellitud selle sõbra nimele. Siis kui läheme tagasi, tuleb Tiit lihtsalt kaasa selle teise passi ja paberitega.

— See on väga peen kavatsus, oli Rita vaimustatud. — Aga kui nad siiski märgavad?

— Võivad märgata, see oleks piirist lubamata üleminek. Seda karistatakse siin maal surmaga! Aga ma ei usu, et midagi märgatakse. Juba nüüd on tunda, kuidas vabadus soontes kohiseb ja oleks kui sundus juba hakata rõõmsalt laulma!

Naised vaatasid silmad pärani, vaimustunult ja ka hirmunult julget ja riskeerivat Tiitsu. Vuotilainen tundis siiski sisemuses halba enesetunnet, rohkem parkunud Lindsten ei tundnud midagi.

— Parem on siiski, et veel nüüd ei hakkaks siin baaris rõõmulauluga! Aga õigesti võiksid daamid vähe meie ruumis meile laulda. Korraldame siis samaaegselt need ärijutudki. Te ju olete mõlemad koorilauljad, mistõttu me oma rõõmuks meelsasti kuuleksime mõnda kodumaist laulu. Missugune see teie koor nüüd oligi?

— Noh, see on nüüd ainult seesugune algeline. Ega see pole mingi tuntud koor. Oleme alles päris asjaarmastajad, vestles Eeva.

— Ütle aga pealegi, kauples Lindsten.

— Noh ütleme siis! Ega sellepärast midagi häbeneda pole. Me oleme Jämisevä kirikukoor, purskas Ritu oma organisatsioonilise kuuluvuse välja.

— Jämiseväs ei ole muud koori, kaitses Eeva oma klaasi tõstes. — Ega me sellepärast veel mingisugused nunnad ei ole, aga kui meie kodukohas tahad muusikat harrastada, siis ei ole muud võimalust. Ja vaimulik muusika on peen muusika . . .

— Muusika on elu, ja elu on muusika. Ilma muusikata poleks eesti rahvas vastu pidanud raskustele, ütles Vuotilainen tundliku tooniga.

— Kas me läheme siis? kiirustas Lindsten oma ettepanekuga enne, kui tunded võinuks muutuda liiga dramaatilisteks. — Aga pidage siis meeles, et ruumis on mikrofonid. Kui teeme äri, siis ei tohi sellest rääkida, et võiks paljastuda kuulajaile, mis on teoksil. Parem viis kõnelusteks on paberile kirjutamine, hoiatas ta naisi.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3119
kodus 699-2395

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

ARSTID

ALLAN G. OOLO, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
North Scarboro Professional Centre'is, 3420 Finch Ave. E. (Warden'i juures) Scarboro, Ont. M1W 2R6
TELEFON 497-4802

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

Eesti Korporatsioonide vahelisel võrkpallivõistlusel tuli esikohale korp! Rotalia. Pildil võitja meeskond, esireas vasakult Valdeko Novek, Raivo Remmel, treener Uno Jaanson, Ain Saaliste, seisavad (vasakult) Ain Laasi, Heitti Jaason, Henno Piirsalu, Mart Põldmaa ja Allan Luiker.

Foto: Tommy Tomson

Rootsi Metsakodus ehitatakse Ränikiviküla

1950. aastal ilmunud raamat ikka veel aktuaalne

Kolmkümmend aastat tagasi ilmus Rootsis Heino Jõe sulest väike, kuid rikkalikult illustreeritud noorteraamat „Ränikivi", mis käsitles eesti etnograafilisi materjale noortele tööks ja mänguks mugandatud vormis. Raamatu trükk on ammu otsas ja säilinud eksemplarid on rariteetidena otsitavad — kuna raamatu ainestik on ikka veel aktuaalne. Möödunud sügissuvel küsis Rootsis asuva Metsakodu juhatus „Ränikivi" autorilt luba ja kaastööd n.n. Ränikiviküla püstitamiseks Metsakodusse, kus toimub järgmine eesti skautlike noorte maailmalaager „Vikerkaare". Ränikiviküla on nüüd juba osaliselt valmis ehitatud ja valmib ühe Vana-Eesti talu na maailmalaagris. Rahvusliku kunsti- ja käsitööharrastused toimuvad huviringidena Ränikivikülas.

Möödunud aastal külastas Ameerika mandrit Kodu-Eesti matkamees ja kirjanik Lennart Meri, kelle huvi- ja uurimisaladeks on eesti muinasaeg ja soome-ugri rahvakillud Venemaal. Heino Jõe andis talle kodumaale kaasavõtmiseks ühe eksemplari „Ränikivi", mida sinna postiga saata ei saa.

Meri ei jõudnud ära imestada, et niisuguse ainestikuga raamat võis ilmuda juba 30 aasta eest, kui rahvaste ja inimeste päritolu ning „juurte" küsimused ei olnud sugugi populaarsed.

„Ränikivi" raamat — nagu autor jutustab — ei ilmunud mitte sellepärast, et ainestik oli populaarne, vaid selleks, et populariseerida seda ainestikku. Nüüd, 30 aastat hiljem on ainestik saanud populaarseks ülemaailmselt ja ka eestlaste seas nii kodu- kui välismaal. Meenutagem vaid filmi „Roots", rahvalaulude ja -laulikute esinemisi ja kontserte, rahvakunstiharrastusi kodumaal ja väliseestlaste etnograafilisi organisatsioone. Endastmõistetavalt ei ole väike eesti raamat seda lainet mõjustanud, kuid see ei välista fakti, et raamat populariseeris ainestikku juba inimpõlv tagasi.

Heino Jõe „Ränikivi" raamatut tehes tundis muret, et meie skautlik noorus Rootsis ja Ameerika mandril võib vaimselt uppuda viikingi- ja indiaanikultuuri mõjutustesse.

Skautlus on noorte mäng ja mängutaustaks valitakse meeldivad ajastud, esemed ja sündmustikud. Viikingid ja indiaanlased on vägagi imponeerivad. Oli tarvis midagi eestilist, mis nendega võistelda suudaks.

Ränikiviküla idee süttis tegelikult Kotkajärvel, kui grupp eesti noortejuhte Rootsist 1978 a. suvel tegi sinna päevase ekskursiooni. Noorsookirjanik ja lavastaja Ao Vaks, kes tegeleb agaralt Metsakodu ülesehitamisega, sai Jämesääre metsakoha püstkojast sädeme, mis Rootsi jõudes vahvasti põlema hakkas. Ao Vaksast aga sai Ränikiviküla initsiaator.

Sügisel saatis Heino Jõe oma käsikirja ja joonised — kuidas tema Ränikiviküla kujundust soovitab. Samaaegselt osteti Metsakodu juurest vanu rootsi taluehitusi, mis lammutati, toodi Metsakodusse ja ja on osaliselt sealt üles laotud — stiililt eestindatult.

Praegu on Ränikiviküla ait viidud katuse alla, suveköök-püstkoda hakkab nägu võtma ja järjekorras on saun ning sepikoda ühe katuse all.

Nii nagu mehed otsivad meeldivaid töid, nii on ka töödel omadus külge tõmmata teatud mehi. Ränikivikülas on kujunemas oma kindel ehitusmeeskond.

Möödunud suvel külastas Kotkajärvet omaaegne eesti skaudijuht Eskilstunas — Aleksander Avalaine, kes on elukutselt sepp ja nüüd pensioneeritult elab Norrköpingis. Tema oli üks Lembitu tare ehitajaid Metsakodusse ja kurtis, et Vaks oma Ränikiviküla „hullu ideega" veab mehed vajalikumate tööde juurest eemal. Jämesäärelt lahkudes aga palus ta, et saada mulle joonised — ma tahaksin sinna Ränikivikülasse raiuda ühe puusliku-puujumala.

Heino Jõe saatis puuslike joonised jõulupostiga ja tingimusi, et „puujumal" ei provotseeri tüli ristijumalaga ja tema sulastega.

Talvistel pakastekuudel, kui ehitustegevus Metsakodus seisab, planeeritakse soojas toas rahvuskultuuriliste huviringide tööd. „Vikerkaare" suurlaagris korraldavad seda ala Ao Vaks ja Sigrid Põdrus. Asja valmis maailmalaagri Eesti päevade raamkava ja toimus laagri juhtkonna koosolek, mis kestis terve pühapäeva.

Rahvuskultuuri alal on probleemiks jooniste ja kirjalike materjalide puudumine, sest „Ränikivi" trükk on lõppenud. Arutlusel on uustrükk või lühendatud väljaanne, kuid Ränikiviküla vajadustele vastavate täiendustega. Seda küsimust käsitles Eesti peagaid Virge Hint oma hiljutisel külaskäigul Kanadasse.

Asja lahendamine jatkub kirja teel „Vikerkaare" laagri ja rahvuskultuuriliste huviringide juhtkonnaga.

Uus „Ränikivi" peab sisaldama veel rohkem illustratsioone ja vähem teksti, kuna noorte sõnavara ja lugemisoskus on möödunud 30 aastaga tublisti tagasi läinud. Samal ajal peavad illustratsioonid olema „kutsuvad" — et nad meelitaksid lugema. Heino Jõe töötab juba uue „Ränikivi" kallal, kuigi raamatu lõplik tulevane nägu pole veel selgunud.

Euroopa majanduskomitee:

Kivisüsi asendab õli

Kivisöe vedeldamine ja gaasiks muutmine toob kergendust õliturul

GENF — Kivisöe kasutamine vedeldatuna ja gaasistatuna võib pikema ajal jooksul pakkuda tähelepandava lisapanuse maailma ähvardavale energiapuudusele või vähemalt seda kergendada. See ilmnes Euroopa Ühisturu riikide majanduskomitee äsja Genfis peetud konverentsil, mille tulemusena komitee andis asjatundjaile uurida kivisöe kasutamissõimaluste uued väljavaated.

Euroopa majanduskomisjon soovib, et asjatundjad selgitaksid ka missuguseid puudusi on söe kasutamisele võtmise koostöös ning koostaksid omapoolsed soovitused, mille kohaselt tuleks hakata parandama praegust olukorda energia alal.

Kui söekomisjon on selle rapordi saanud, kavatsetakse alustada ideede kasutamise võtmist, kogunedes eeloleval sügisel uuesti neid küsimusi otsustama.

Komisjon tutvus möödunud kevadel Poolas peetud konverentsi rapordiga, kus käsitleti just kivisöe vedeldamist või gaasistamist. Rapordis kriipsutati alla, et „kivisöe gaasistamine võib maast olenedes tugevasti anda lisa energianõudmiste rahuldamiseks 1980-aastate lõpul ja järgmise aastakümne alul."

Energiat on veel õlina üsna palju saadaval, kuid maailmas leiduvaid õlivarusid ei peeta sugugi igaveseks ja teiselt poolt tõuseb õli hind pidevalt.

Just õli hinnatõus annab põhjust uskumiseks, et kivisöel on lähemal ajal jälle tulevikku.

Kivisöel on juba praegugi märgatav osa maailma energiavajaduse rahuldamiseks. 1978. a. toodeti seda 2,6 miljardi tonni, mis oli eelmisest aastast 3% suurem. Suurim kivisöe tootja on siiani olnud Ameerika Ühendriigid. Mõnes Euroopa riigis on toodang aga vähenenud, kui Poolas see siiski on tõusnud 3,4%. Euroopas tõusis Poola maailma suurimaks kivisöe eksporteerijaks, kuna Ühendriikide väljavedu märgatavalt kahanes. Poolale järgnevad Austraalia ja Ühendriigid.

Ka N. Liidu kivisöeeksport Lääne-Euroopa riikidesse vähenes.

Kivisöe kasutamine elektrijaamadele ja koksina raua- ning teraseтööstustele on suurendanud Euroopa majanduskomisjoni andmetel 1978. a. kivisöe kasutamist nii Ida- kui ka Lääne-Euroopas. Kivisöe tootmine suurenes Ida-Euroopas 3,1 ja vähenes Lääne-Euroopas 0,9%. Pruunsöe toodang ületas natuke eelmise aasta oma.

UUDISEID KODUMAALT

Päris uskumatu lugu olevat Jõgeva rajoonis asuva kolme väikelinnaga, kus ühelgi ei ole prügiväljakut prahi paigutamiseks. Jõgeval olevat küll ehitamisel uus prügiväljak, kuid olevat selgusetu millal see võib valmida ja kas sinna linna prügi mahubki. Praegu veetakse prügi endisesse Kaera kruusaauku, kuid nüüd olevat probleemiks võimalik põhjavete reostamine. Veelgi täbaram olevat olukord Põltsamaal, kus endine prügiväljak on suletud, aga uut kohta pole leitud.

°

Viljandimaal, Suure-Jaanis, Hüpassaares asub helilooja Mart Saare kodumuuseum. See on Mart Saare sünni ja elupaik, kuhu juba 1965. a. asutati kodumuuseum, mis on Viljandi Koduloomuuseumi osakonnaks. Muuseumi klaasvitriinides on näha diplomeid, aukirju, märke, ajalehtede väljalõikeid, seintel on helilooja fotod. Muuseumis on ka helilooja töökabinet, klaver, riiulitel tema isiklikke raamatuid. Väljapanekuis kajastuvad M. Saare õppeaastad Kaansoo külakoolis, Suure-Jaani kihelkonnakoolis, Põltsamaa Aleksandrikoolis ja Peterburi Konservatooriumis, samuti tema töö muusikaõpetajana ja Tallinna Konservatooriumi professorina kompositsiooni erialal. Hüpassaare kaunis loodus avaldas suurt mõju M. Saare heliloomingule. Siin on sündinud tema kaunimad meloodiad.

°

Hiljuti toimus Taanis kuulsa muinasjuttude looja Hans Christian Anderseni kodulinnas Adenses muinasjutufilmide festival. Sellest võttis osa ka „Tallinnfilm" oma nukufilmiga „Kunksmoor". Selle rezhissööriks on Heino Pars, stsenarist Aino Pervik, kunstnikud E. Valter ja G. Shtshukin, operaator A. Nuut ja muusikalise tausta looja helilooja U. Naissoo. Filmile määrati hõbeauhind, „Lihtsameelse Simoni" hõbedane kuju. Heino Pars on oma lastefilmide algmaterjaliks kasutanud rahvajutte ja lasteraamatuid.

°

Järvamaal Käravete alevikus valmis 3,4 hektari suurune tehisjärv. Järve ehitamist juhtis noor insener Väino Raba. Järve juurde on ehitatud liivane rand, mis andvat kohalikele elanikele võimaluse palavatel suvepäevadel tunda ka rannamõnusid. Kuid järv andvat palju kaunisust juurde Käravete alevikule.

*

Raasikul on vabriku „Tekstiil" jaoskond, mis teeb muret kohalikule rahvakontrolligrupile. Nimelt ei hoolita vabriku poolt keskkondlikest eeskirjadest. Ettevõttes tehakse palju patju. Suled aga päästesid tihti lendlema ja tuulise ilmaga jätkus neid ka naabruses asuvate majade aedadesse. Rahvakontrolli korduva nõudmise peale muretseti lõpuks sulepüüdja ja nüüd olevat Haljava kant, kus jaoskond asub, sulesajust vabanenud.

°

Ka kodumaal on moedemonstratsioonid, kus tutvustatakse ettevõtetes valmistatud uusi riietusi. Viimane toimus 26. ja 27. jaanuaril Tallinna „Kalevi" spordihallis. Selle muusikaline külg oli nii tugev, et selle korraldaja oli Riiklik Filharmoonia ja esineja ansambel „Mobile".

°

Nõrga jää tõttu on olnud Eestis mitmeid õnnetusi. Keilas mängis jõel väike tüdrukuke. Seal oli ka vanemaid lapsi. Silla lähistel ja jõe keskel mustas sulavesi. Tüdruk, kes ei teadnud ohtu karta, sattus nõrgale jääle, libises ja kukkus. Kiire vool viis lapse jää alla. Suuremad jooksid küll kohe abi järele, kuid tüdrukut enam päästa ei õnnestunud.

°

Peipsil lõppes jääle minek siiski õnnelikumalt. Omedu küla juures läksid ühel detsembrikuu varahommikul järvele kuus meest. Ilm oli tuuline ja sadas lobjakut. Keskpäeva paiku murdis tuul jäässe lõhe, mis kiiresti laienes ja kandis mehed järve keskpaiga poole. Kui muud päästevahendid polnud sobivad, kutsuti välja piirivalve helikopter millega mehed päästeti.

°

Lähirongides, mis sõidavad Tallinnast Pärnu, Haapsallu, Viljandisse ja Tamsallu tekkivat tihtipeale asjatuid sekeldusi sõitjate ja rongirevidentide vahel selle pärast, et inimesed teadmatusest rikkuvat pagasi- ja väikeloomade veo eeskirju. Inimesed ikka ei teadvat, et rongi võib kaasa võtta kuni 36 kg raskusi käsipakke. Lähirongidele võib lisaks nimetatuile kaasa võtta ka kuni 50 kg kaaluvaid pakke, kuid sel juhul tuleb pagasi veo eest tasuda piletikassasse. Ka on tasuline raadio- ja TV-aparaatide vedu raudteel. Raadio ja TV-aparaadi puhul tuleb tasuda kui 25 kg pagasi eest. Eripilet koerte, lindude jt. veoks kuni 1000 km kaugusele maksab 10 kopikat, üle 100 km aga 15 kopikat. Pagasiveo nõuete ignoreerimine toob endaga trahvi ja veoraha tuleb tasuda ikkagi. Piletita sõidu eest võidakse karistada kolmekordselt lähirongides, kaugrongides aga viiekordselt.

E. Sandeni teos vabadusraadios

Münchenis tegutseva Vabadusraadio eesti saates antakse praegu peatükkide kaupa edasi Einar Sandeni romaani „Loojangul lahkume Tallinnast". Ülekandega alustati 23. septembril, kusjuures igas saates loetakse teost 7—8 minutit. Romaani edasiandmisega kavatsetakse lõpule jõuda veebruari teisel poolel.

VABA EESTLANE

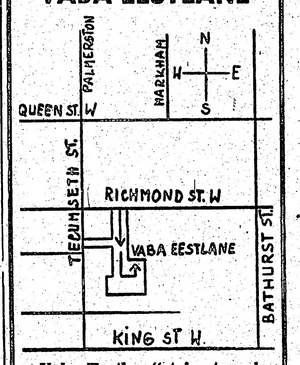

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon: 223-0080

Ei anna venelastele õli

Üks N. Vene kaubalaev saabus San Franciscosse ja palus arstlikku abi meremehele, kellel oli tekkinud pimesoole põletik. Meremees viidi haiglasse, kuid kui laeva kapten küsis laevale kütteõli, öeldi et venelastele pole õli müüa ning paluti laeva kiires korras lahkuda USA territoriaalvetest.

VES

° Ella Ilbak, praegu USA-s elunev endine tantsijatar ja hilisem kirjanik, leiab mainimist Rootsis E. Näslundi sulest ilmunud koreograafi ja tantsijatari Birgit Cullbergi monograafias kui üks rootsi praeguse kuulsuse mõjustajaid tema nooruses Nyköpingis. Ilbak tantsis Rootsis aastatel 1924 ja 1925, mil ta oli rahvasvahelise kuulsusega, mh. esinedes ka Cullbergi nooruselinnas Nyköpingis.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 14. veebruaril 1980 — Thursday, February 14, 1980

KIREV MAAILM

HELSINGI — N. Liit on hakanud vähendama maagaasi eksporti Soome. Räikkölä maagaasi vastuvõtujaamas on leitud, et viimasel ajal tulnud 2,5—2,6 miljonit kuupmeetrit ööpäevas ehk viiendik vähem kui praeguses kokkuleppes on öeldud. Vähendamine on sundinud ka soomlasi omakorda tööstustele antavat maagaasi normi vähendama. Soome Neste Oy abidirektor Heikki Valtari ütleb, et maagaasi ekspordi vähendamine olevat tingitud asjaolust, et N. Liidus on omal tekkinud puudus maagaasist. Sama olukord on olnud eelmistelgi talvedel. Praegu teeb N. Liidu olukorra eriti halvaks asjaolu, et ta ei saa enam maagaasi Iraanist rohkem kui kolm miljardi kuupmeetrit, kuigi kokkulepe oli 10 miljardile kuupmeetrile.

PARIIS — Rahvuslik hindade nõukogu tegi teatavaks valitsuse põhimõttelise otsuse õlihindade tõstmiseks 19 centi liitrilt. Sellega maksab tavalise bensiini hind nüüd esimest korda üle kolme frangi (umbes 90 centi) liitrilt. Paremakvaliteediline maksab umbes 98 centi liitrilt. Vastav hinnatõus puudutab ka kütteõli. Elekter tõuseb 10,8% ja gaas 11,8%. Hindade tõus öeldakse olevat vaid jätkuv ringkäik, mis algas kohe aasta alul. Nii on tõusnud juba siselennuliinide, raudteede, õlle, kohvi, kivisõe, üürid, raadio- ja televisioonimaksud.

NEW YORK — Seoses kommunistliku puertoriikolase ja terroristi William Moralese põgenemisega Bellevue haigla vanglaosakonnast hakati valveolukordi uurima ning selle tulemusena võeti vastutusele viis vangla-kaptenit ja 12 valvurit. Näit. vangi ei otsitud läbi pärast tema külastamisi, valvepostid olid vajalikes kohtades välja panemata, vangivalvurid tihti magasid valvekorra ajal. Kuid Moralese juhul võis mõni valvur olla ka abistajaks.

PORVOO — Porvoo piirkond muutus uuest aastast soomekeelseks. Soomekeelsete enamus tekkis seal juba 1974. aastal, kuid ametlikult mindi üle alls nüüd. Porvoo piirkonnas on 19.000 elanikku, kellest 53% on soomekeelsed ja ülejäänud rootsikeelsed. Porvoo linnas tuli soome keel enamuse keeleks juba 1970. Elanikkonna keelekasutamise põhjuseks on rahvaarvu suurenemine ja soomlasteks assimileerumine. Nüüd on rootsikeelsed kihelkonnad veel Uudenmaal. Tammisaari, Hanko, Karjaa, Tehnola, Inkoo, Siuntio, Loviisa, Liljendal, Pernaja ja Sippo.

TAMPERE — Soomes on 47 inimest, kes alanud aastal saavad 100-aastasteks. Kokku on Soomes 90 sajaaastast inimest, neist on naisi 79. Nii kõrgesse vanusesse tõusnute arv on Soomes pidevalt suurenenud, veel kümme aastat tagasi oli 100-aastaseid elus ainult 41. Soome vanim elanik on käesoleval augustikuul 107-aastaseks saav Andrei Kuznetsoff Heinavedel. Teine on Amanda Riihela Imatras, kes on 105 aastat vana. Vanim soomlane, kes kunagi olnud oli Amalia Wallenius, kes elas 107 aastat 7 kuud ja 16 päeva vanaks enne kui ta 1975. a. suri.

TEL AVIV — Iisraeli parlamendi Knesseti saadik S. Flatto-Sharon, kelle Prantsuse kohus oli mõistnud pettuse ja altkäemaksu võtmise eest viieks aastaks vangi, seisis lõpuks Iisraeli kohtu ees. Teda süüdistatakse valijate ülesotsmises, mille tulemusena ta sai saadikuks, ja see võimaldas hoiduda väljaandmise eest Prantsuse kohtule. Kuid Flatto-Sharon ei tunne end sugugi süüdi olevat, sest tema avalduse järgi praktiseerivad paljud Iisraeli poliitilised parteid valijate äraostmist. Seepärast tuleks tema arvates ka mõnesid teisi Knesseti saadikuid pidada samasugusteks petturiteks. Kartes, et kohtualune hakkab võimul olevate meeste nimesid nimetama, lõpetas kohtunik protsessi.

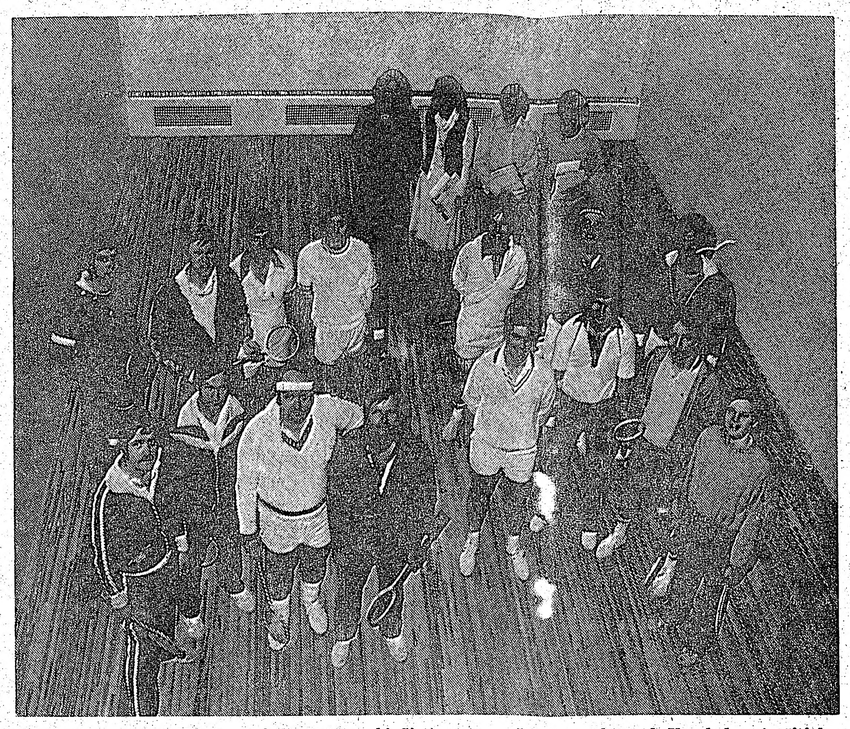

Eesti korporatsioonide omavahelisest squashivõistlusest osavõtnud meeskonnad. Vasakul eest võitjaks tulnud korp! Sakala meeskond, vasakult Toomas Vanaselja, Rivo Ilves, Hardo Ilves ja Mati Raudoja-Rand. Nende taga korp! Rotalia meeskond, vasakult E. Tiislar, A. Klaas, A. Metsala ja T. Kuutan; paremal ees korp! Estica meeskond, vasakult T. Arusoo, A. Kõresaar, P. Aruvald ja J. Lee; nende taga korp! Vironia meeskond, vasakult T. Toome, T. Marley ja J. Reitav (neljas mängija A. Liik puudub pildilt); taustal kohtunikud, vasakult pr. Vanaselja, T iiu Rand, T. Orav ja V. Kaasik.

Foto: Tommy Tomson

Täna on juttu

Sakslased väsinud õlle joomisest

Päevast päeva umbes 3000 baierlast ja turisti kogunevad maailma kuulsamasse õllehaari, Müncheni Hofbräuhausi, et veeta õhtut söögi, laulu ja enne kõike joomisega. Külalised kallavad kurkudesse päeviti umbes 5000 liitrit õlut. Kullavärvilise, vahutava joogi järele pole nõudmisel lõppu, ettekandjad kitsastes tiroolirõivastuses kiirustavad tellijate soovide täitmisel. Õlle lõhn ruumis on nii tugev, et karskustegelane kardaks purju jäämist.

Vahutava joogi kasutamine on siiski riigis vähenemas, kus õlut on peetud peaaegu rahvuslikuks elueliksiiriks. Baieri 986 õllevabrikut ja mujal L.-Saksamaal töötavat 504 õllevabrikut valmistavad üle poole kogu maailma õlletoodangust. Kuid need tööstused pole enam rahul sakslaste õllekasutamisega.

Veerandsaja aasta jooksul tõusis õlle tarvitamine tasakesti pidevalt, kuid nüüd viimastel aastatel on nõudmine tunduvasti vähenenud ja see suund näib jätkuvat.

Baieri õllepruulijate ühingu juhataja Fritz Schumuckeri teatel oli üleriigiline õlle joomine 1978. a. 9,7 miljardit liitrit, mis näitab 3,1-protsendilist vähenemist võrreldes eelmise aastaga, mil omakorda tarvitamine vähenes 2,1% võrra.

Need protsendid võivad tööstuses näida väiksena, kui äri läbikäik on aastas üle kuue miljardi dollari. Küsimuses on siiski üsna suur õllehulk.

Iga isiku kohta on tarvitamine langenud 153-lt liitrilt 144-le liitrile aastas.

Kui tõsisest muudatusest on küsimus, näitab see, et Lääne-Saksamaa on kaotanud Belgiale oma koha maailma suurima õlletarvitajana. Probleemil on ilmselt ihendus dramaatiliste muudatustega riigi elanikkonnas: Lääne-Saksamaa sündivus on üks madalamaid maailmas. See peaks siiski loogiliselt suurendama õlletarvitamist.

Sündivuse vähenemine tähendab et lääne-sakslased on vananev ahvas ja õllejoojate vanusegrupidega 16—65 eluaastates liitub üha suuremal arvul uusi õlle tarvitajaid, tõdeb Schumucker. Aga kui nüüdne arengusuund elanikkonnas jätkub, arvatakse õllejoojate vanuserühm hakkavat tublisti vähenema pärast 1985. aastat.

Lääne-sakslasist õllepruulijad ei tea kindlasti, miks õlle joomine on vähenenud, samuti ei teata mida peaks tegema selleks, et inimesed oma joomakombeid ei unustaks. Nad ei ole isegi kindlad selles, et inimesed tõesti vähem jooksid. Saksa pruulijateühingu esimees Franz Meier Bonnis andis oma arvates olukorda valgustava seletuse:

„Sakslastel on praegusel ajal väga pikad puhkused ja paljud reisivad välismaadele, peamiselt kuumadel suvekuudel, mil õllejoomine on Saksamaal haripunktil. Võib-olla joovad nad õlut sama palju kui varem, aga nüüd nad joovad oma õlled Hispaanias, Itaalias ja Kreekas."

Puhkusereisidel on kindlasti oma osa.

1977. a. aprillikuu ja 1978. a. märtsikuu vahelisel ajal puhkusel olevaist 37,2 miljonist sakslasest 21 miljonit käisid välismaadel.

Meier arvas veel, et ta kaasmaalased võivad vähendada kodust õllejoomist selleks, et säästa raha välisreiside jaoks. Ja kui nad tulevad tagasi, siis on kõik rahad kulutatud.

Meier ei usu et riigi elatistasemel oleks mingit tegemist õlle tarvitamise vähenemisel. Kuid Schumucker arvab, et lääne-sakslastel on suurenev kalduvus siirduda teiste jookide juurde.

„Õlut on alati olnud töömeeste jook", arvas Schumucker. „Nüüd inimesed hakkavad tarvitama veini ja saksa shampanjat."

Mõlemad mehed olid samal arvamisel, et moes olevatel tervetel eluviisidel on omaette suur tähendus muudatusele rahva joogitarviduses. Sakslased on tervislikel põhjusil muutnud oma kehakaalu kontrollivaiks, nii et kõhuka ja rõõmsameelse kodaniku asemele on tulnud pruuniks päevitunud ja sportlikud, tennisriietuses inimesed, kes hoiduvad kaloririkastest toitudest ja jookidest.

Lääne-Saksa õlletööstuses on praegu 75.000 töölist, kes teevad kõik, et hoida õllehinda madalana.

See on isegi odavam kui karastusjoogid ja mineraalvesi. Reklaami abil katsutakse isegi naisi meelitada õllejoojaiks ja Meieri jutu järgi ongi õlle tarvitamine naiste hulgas tunduvalt viimastel aastatel suurenenud. Tema teatel umbes 50% saksa naistest kasutavad pidevalt õlut. Meeste hulgas on vastav protsent 85.

TALVINE VÄLJAMÜÜK

20% HINNAALANDUST suuremalt osalt kaupadelt

SUOMI-AITTA

ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST

2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2 ⊙ TELEFON 483-6650

Avatud esmasp.—kolmap. 10—6, neljap., reedel 10—7.30, laup. 9.30—5.30

Kaks atentaadikatset Mugabe vastu

SALISBURY — Rodeesias on sooritatud juba kaks atentaati partisanide juhi Robert Mugabe vastu, kes on tuntud oma kommunistlike vaadete tõttu. Mõlemad atentaadikatsed ebaõnnestusid, kusjuures Mugabe pääses üle noatera eluga. Mugabe, kes omab Rodeesia mustade hulgas suure pooldajaskonna, süüdistab tema vastu atentaadikatsete organiseerimises Briti kuberneri lord Soames't ning ähvardab oma partisanid, kes on kogutud Rodeesias mitmel pool asuvatesse laagritesse, kogumispunktidest välja viia ja uuesti võitlust alustada.

Riin Rivanool

Erruminejad

Kui inimene jõuab nõnda öelda keskea ääre peale, siis juhtub see, et ta lastakse töölt lahti. Mõnikord küll tehakse sellest suur ja pidulik number, korraldatakse südantsoojendav pidu ja kingitakse kuldkell, aga edaspidine käik on ikkagi sama — töölt lahti.

Mitte et inimene, isik või ühiskonnaliige vana oleks, vaid ta on lihtsalt jõudnud erruminekku ehk pensioni-ikka.

Veelkordselt: ta ei ole mitte vana, hing on alles täis nooruslikku tuld ja särtsu ja et ilmalikku ihusse reuma, artriit, arterioskleroos ja mõned muud hädad kallale on tulnud, see ei loe midagi. Igatahes võib see isik elik inimene sel ajal veel noortega võidu tantsu vihtuda ja enda kiituseks vabalt väita, et tantsu ajal ei ole mitte tähtis, kui naine kukub, peaasi, et ise jalul seisad.

Naisolevusil öeldakse olevat erruminek lihtsam ja vähem dramaatilisem. Kõige esmalt on nad ju sel ajal veel küllalt noored, et võrgutada endast poole nooremaid mehi ja seal juures parasjagu vanad ka, et olla võluvad, arusaajad ja armastavad või armastatud vanaemad. Kui tore!

See ajajärk elus annab võimalusi uuteks otsinguteks ja arenemiseks. Mõni erruminej a, kellel näiteks on küll ooperilaulja hääl, aga ei pea viisi, hakkab laulu õppima, mõni teine suundub vabaaja veetmisel Vanaema Moosese kombel maalikunstniku teele või hakkab luulet looma, või jälle teadust õppima nagu seda elu hakatuses tehakse. Võimalusi on palju.

Et sellele uuele ajajärgule oma teatavaid suundi ja seadusi anda, selleks said kokku kutsutud asjatundlikud nõuandjad mitmesuguseilt elualadelt, erinevaist vanuseklassidest, kes ühiselt välja töötasid alljärgnevad 10 KÄSKU ERRUMINEJAILE.

1 Armasta ja austa oma ligemist, küll tema siis sinulegi samaga vastab!

2) Ära muretse asjade pärast, mida sa muuta ei saa ja mis sinu kontrollile ei allu! Hoiad sellega oma närve ja ihulikku tervist ka.

3) Tõuse varakult ja mine hilja voodi, siis ei tule unepuudus kallale! Vahepealseks tillukeseks päevauinakuks või nurrulöömiseks siiski keeldu ei ole.

4) Austa oma kaasat ja ka nooremat põlvkonda, sest nemad kõik on selleks kaasa aidanud, et sina vanaks saanud oled ja nüüd oma pensionäripõlve nautida võid!

5) Ära kiusa kassi, kui oma kaasaga pahuksesse läinud oled, sest see kass elik pudulojus ei ole selles mitte süüdi, et teie riius olete ja oma hing ja ihu on igal loomakesel ka olemas!

6) Ära torma kaasa kõigi uudsustega, nagu seda on riietuses viimased moekarjed, kõige uuemad imerohud, sõrkjooks linnatänavail ja muud! See pole mitte üksi narr vaadata, vaid võib olla koguni kahjulik su ihu- ja hingetervisele.

7) Kuula teisi, ära räägi ainult ise, vana inimene! On teada, et sa oled palju üksi ja sul on igav ning kui tuleb võimalus — siis sa aina räägiks. Ent maailmas on palju rohkem häid kõnelejaid, kui häid kuulajaid. Kas sa ei taha vahetevahel olla üks neist? Ole keegi, kes huviga kuulab ja sa näed, kui palju sõpru sa juurde võidad.

8) Õpi ära unustamise ja andeksandmise suur kunst enne, kui on hilja! Usaldusega ära mängi tarbetut mängu, sest usaldust ei või osta, müüa ega kinkida. Seda peab teenima.

9) Sina ei pea mitte ihaldama oma ligemise naist, last varandust ega pudulojuseid! Just nii — ka mitte Sina, erruläinud eksleja!

10) Ära räägi ainult oma haigustest ja hädadest, vaid vahest viska sekka pisut nalja ja rõõmujuttu ka, sest elu on siiski veel nii-ii-ii ilus!

Helmi Hermani õlimaal Eesti Maja kunstikollektsiooni

T. Eesti Maja kunstikollektsiooni annetas Helmi Herman oma õlimaali „Linnud" (1963), mis on alaliselt väljapandud T.E. Maja kohviku ruumis.

Kuulduste maa Soome

Soome on praegu ärevate kuulduste maa. Afganistani sündmused võivad olla väga lähedal Soomele. Paar nädalat tagasi avaldas Helsingi ajaleht „Helsingin Sanomat" näiteid iseloomulikest kuuldusist, mis põhjustavad inimeste helistamist toimetusele.

Üks kõne:

„Tere, võibolla toimetaja ei ole veel kuulnud seda poliitilist kuuldust: Soome idapiiril on kuuldavasti keelatud metsaraiumine kuni korralduseni. Mõni võiks, näed, õnnetult langeva puu alla jääda ja siis võiks hakata valju häälega appi hüüdma."

Toimetaja kommentaar: See on täiesti mittepoliitiline veerg. Kui mind sellise jutuga kiusate, hakkan ka appi hüüdma. (Kuid toimetaja ei asu siiski Vene piiri läheduses, hüüdku aga pealegi!)

Teine kõne:

„Olukord Afganistanis võib põhjustada seda, et Moskva olümpiamängud tühistatakse. Aga ega ole sellest mingit häda. Kui mänge ei tule võib Lasse Viren jooksta paar Nõukogude Liidu meistritiitlit!"

Neljavärvi-trükis

HIIUMAA KAART

$4.—

SAAREMAA KAART

$5.—

Kaartide mõõtkava 1:200 000

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

Kaarti kahjustamise vältimiseks postiga ei saadeta

Nalja

Volüümikas, võluv blond jalutab rannas, austajate parv kannul. Ütleb keegi abielunaine põlastavalt:

„Mina tõesti ei tea, mis need mehed tema juures leiavad!"

Mees: „Mina ka ei tea, kuid kui sa just teada tahad — jää vähekeseks siia üksinda, ma lähen tema juurde ja uurin selle asja järele."

*

Väike Villu pärib emalt, kust lapsed tulevad. Noor ema on moodne inimene ja seletab asja täpselt ära.

„Aga ema, kust tulevad koerad, kassid ja hobused?" küsib Villu.

„Nendega on täpselt samuti nagu inimestegagi," vastab ema. Juku mõtleb natukene aega ja ütleb siis:

„Meie isa on tõepoolest võrratu — ta suudab lihtsalt kõike!"